

AMSTERDAM

Lekstraat 63, 1079 EM
Tel. +31 20 301 29 50
Fax +31 20 301 29 60
E-mail: info@veilinghuisaag.com
Website: www.veilinghuisaag.com

GENÈVE

Rue du Rhône 59-I
CH-1204
Tel. +41 22 310 33 32
Fax +41 22 312 02 03

JAKARTA

Jl. Pasuruan no. 9,
10310
Tel. +62 21 315 86 36
Fax +62 21 398 99 533

SINGAPORE

30 Bideford Road #03-02
Thong Sia Building, 229922
Tel. +65 67 372 130
Fax +65 67 371 859

19^e EEUWSE SCHILDERIJEN
& een collectie werken door Oude Meesters
467
Amsterdam

Veiling: maandag 16 november 2015, 14 uur

Kijkdagen: vrijdag 13 t/m zondag 15 november, 10 - 17 uur

Wij danken het RKD te Den Haag voor de verleende hulp bij het catalogiseren van enkele van de aangeboden lots.

Restaurator Joanna Hofft zal tijdens de kijkdagen aanwezig zijn om u vrijblijvend te adviseren over de mogelijkheden van restauratie van de werken in de veiling en uit uw privé bezit.

Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven.

**Indien u meer informatie wenst over de staat van een werk,
verzoeken wij u contact met ons op te nemen of een conditierapport op te vragen.**

U wordt verzocht binnen vijf werkdagen na de laatste veilingdag de aangekochte objecten af te halen (zie ook de veilingvoorwaarden). Na vijf dagen is het slechts mogelijk goederen op afspraak af te halen.

INDEX

Akkeringa, J.E.	94	Klinkenberg, J.C.K.	97	Ronner-Knip, H.	42 - 46
Apol, L.	96	Koekkoek I, H.	5	Roosenboom, N.J.	31, 32
Arntzenius, F.	101	Koekkoek jr., H.	98	Ruggiero, P.	66, 67
Artz, C.	79 - 82	Koekkoek, H.P.	24	Sande Bakhuyzen, G.J. van de	49
Bastert, N.	104, 105	Korthals, J.	103	Schagen, G.F. van	110
Bauer, M.	75, 76	Kouwenhoven, J. van	22, 23	Schelfhout, A.	13 - 15
Baur, N.	3	Laar, A. van de	52	Schouman, A.	56
Behr, C.J.	20	Laguna, B.	47	Schulman, D.	107
Berg, S. van den	27	Le Brun, Ch. <i>navolger van</i>	59	Seitz, G.	53
Blommers, B.J.	69	Leyden, J. van	1	Smith, H.	99
Breitner, G.H.	77, 78	Maris, J.	89, 90	Soonius, L.	68, 71, 102
Col, D.	65	Maris, W.	72	Spohler, J.F.	17
Delfgaauw, G.	108	Mastenbroek, J.H. van	111	Springer, C.	11, 18, 19
Dommersen, C.C.	8	Meijer, L.	4, 6	Strij, J. van	33
Donny, D.	9	Mock, J.	7	Tholen, W.B.	91, 92
Fontijn, P.	57	Munthe, G.A.L.	109	Vaarzon Morel, W.	70
Gabriël, P.J.C.	100	Neer, A. van der <i>navolger van</i>	58	Verhoesen, A.	34 - 38
Haanen, A.	48	Nijmegen, E. van <i>omgeving van</i>	51	Verschuur sr., W.	39
Haas, J.H.L. de	25	Nollekens, J.B.	60	Vertin, P.G.	21
Hofker, W.G.	106	Numan, H.	95	Vlaamse School	55, 61
Hulk sr., J.F.	16	Oostenrijkse School	50	Weissenbruch, J.H.	88
Israels, I.	73, 74	Opdenhoff, G.W.	2, 10	Westerbeek sr., C.	26
Karsen, K.	30	Plas, P.	28	Wet I, J. de	62
Kate, H. ten	64	Raaphorst, C.	40, 41	Wickenberg, P.G.	29
Kessel I, J. van <i>navolger van</i>	63	Rip, W.C.	84 - 87	Wijsmuller, J.H.	83
Kleijn, L.J.	12	Roelofs, W.	93	Wit, J. de	54

Wij maken u attent op het volgende:

Voordat u de goederen afhaalt dient de betaling binnen te zijn op onze bankrekening NL28FVLB0637264002 tnv. St. Derden Gelden. Ook kunt u contant betalen, alsmede per pin of creditcard.

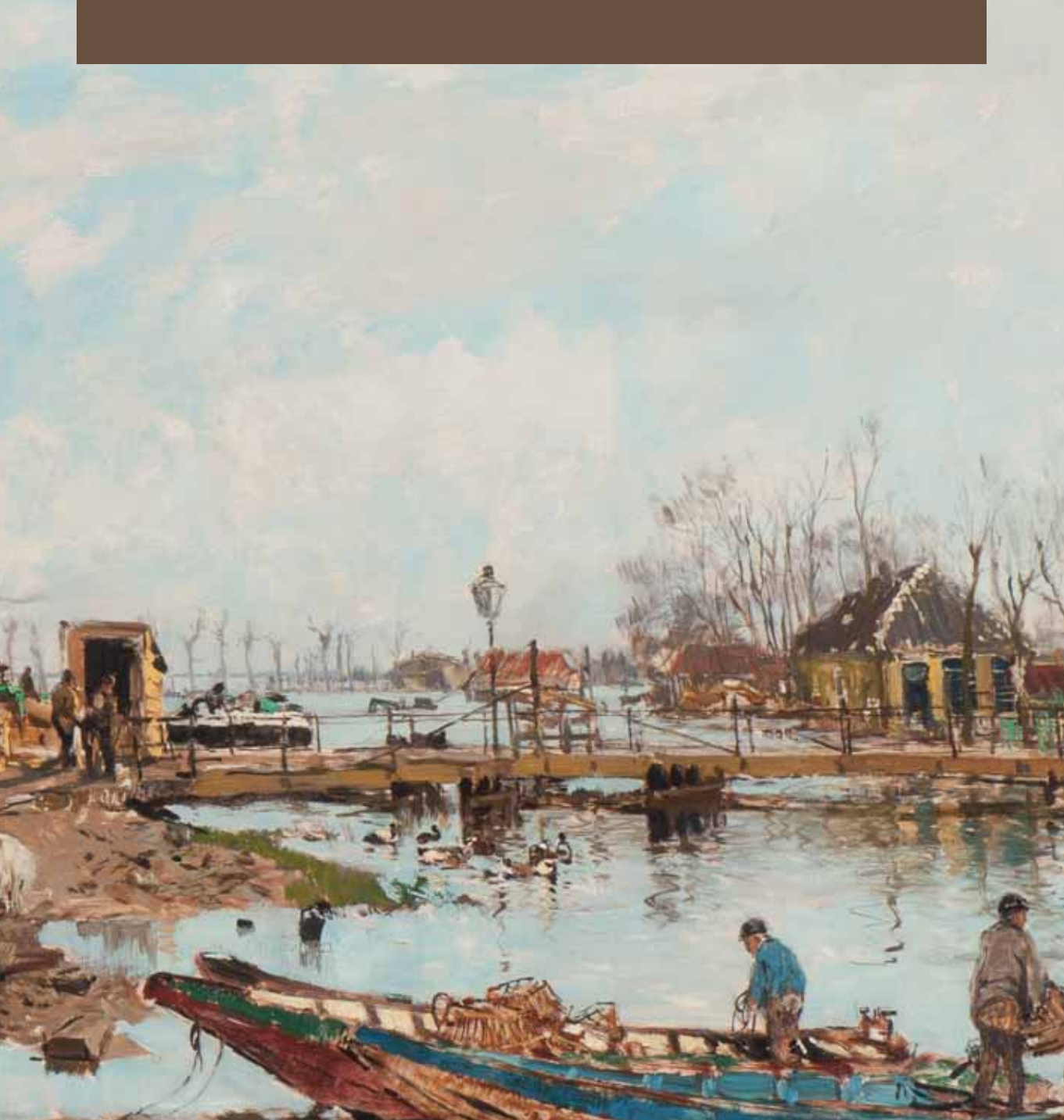
Voor creditcards zijn wij helaas genoodzaakt kosten door te berekenen.

U wordt verzocht binnen vijf werkdagen na de laatste veilingdag de aangekochte objecten af te halen (zie ook de veilingvoorwaarden). Niet afgehaalde goederen worden na vijf dagen in opslag gegeven op kosten van de koper. De kosten per object bedragen: transport €10,- / opslag €5,- per dag.

Na vijf dagen is het slechts mogelijk goederen op afspraak af te halen.

*Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven.
Indien u meer informatie wenst over de staat van een werk,
verzoeken wij u contact met ons op te nemen of een conditierapport op te vragen.*

The House of Hajenius

The world of tobacco in a unique Art Deco setting.

One of Europe's most renowned cigar houses - the House of Hajenius - has been based on the Rokin in Amsterdam since 1915. However, the history of Hajenius dates back to 1826 - the year in which Pantaleon Gerhard Coenraad Hajenius opened his cigar emporium. It was a successful venture. He was soon able to count royalty and the world's movers and shakers amongst his clientele, and Hajenius cigars were enjoyed far beyond the frontiers of the Netherlands.

Above all, the House of Hajenius' current premises are infused with tradition and good taste. Once inside you feel that you have stepped back in time. And effectively this is true, since the shop still retains the same atmosphere as in 1915. The historic interior with its refined ornamentation is so imposing that it has a sobering effect on everyone who witnesses it. You almost feel that you should speak in hushed tones. It is certainly worth a visit.

Smoking lounge available

P.G.C.Hajenius, Rokin 92-96, 1012 KZ Amsterdam, The Netherlands
phone: 00 31 (0)20 - 623 74 94, fax: 00 31 (0)20 - 638 72 21, www.hajenius.com

VOLGRECHT

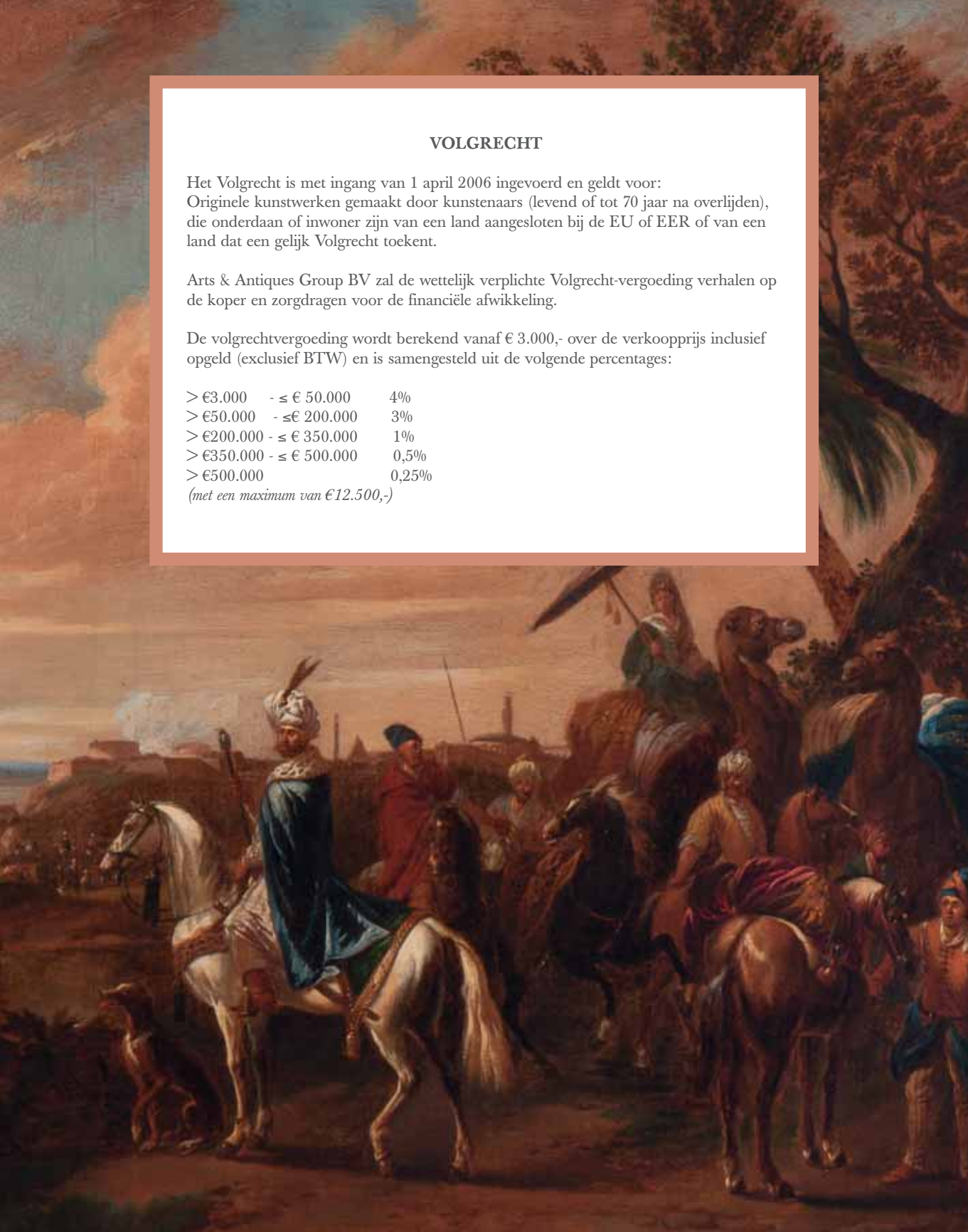
Het Volgrecht is met ingang van 1 april 2006 ingevoerd en geldt voor:
Originele kunstwerken gemaakt door kunstenaars (levend of tot 70 jaar na overlijden),
die onderdaan of inwoner zijn van een land aangesloten bij de EU of EER of van een
land dat een gelijk Volgrecht toekent.

Arts & Antiques Group BV zal de wettelijk verplichte Volgrecht-vergoeding verhalen op
de koper en zorgdragen voor de financiële afwikkeling.

De volgrechtvergoeding wordt berekend vanaf € 3.000,- over de verkoopprijs inclusief
opgeld (exclusief BTW) en is samengesteld uit de volgende percentages:

> €3.000	- ≤ € 50.000	4%
> €50.000	- ≤€ 200.000	3%
> €200.000	- ≤ € 350.000	1%
> €350.000	- ≤ € 500.000	0,5%
> €500.000		0,25%

(met een maximum van €12.500,-)

VERKLARING VAN DE GEBRUIKTE CATALOGUSTERMEN

De volgende uitdrukkingen met verklaring worden door AAG gebezigd in de beschrijvingen van de lots in de catalogus.

Wij laten ons daarin niet uit over de conditie van het lot of de mate van restauraties aan een lot. Hiertoe kunt U een conditierapport bij ons aanvragen. Wij adviseren bidders de werken zelf grondig te inspecteren.

Namen of herkende toeschrijvingen van een kunstenaar zonder enige kwalificatie:

“Toegeschreven aan...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk naar alle waarschijnlijkheid geheel of gedeeltelijk van de hand van de kunstenaar is.

“Atelier van ... / Werkplaats van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk in het atelier of in de werkplaats van de kunstenaar, mogelijk onder de supervisie van de kunstenaar is gemaakt.

“Omgeving van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk vervaardigd is in de tijd van de kunstenaar en blijkt geeft van diens invloeden.

“Navolger van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk is uitgevoerd in de stijl van de kunstenaar maar dat het niet noodzakelijk door één van diens leerlingen is gemaakt.

“In de manier van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk is uitgevoerd in de stijl van de kunstenaar maar stamt van later datum.

“Naar...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk een kopie is (daterend van dat moment of van later datum) van een werk van de kunstenaar.

De beschrijvingen van de lots in deze catalogus zijn tot stand gekomen door zorgvuldig onderzoek en/ of nauwe samenwerking en consultatie met en van gekwalificeerde specialisten op het specifieke gebied.

*Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven.
Indien u meer informatie wenst over de staat van een werk,
verzoeken wij u contact met ons op te nemen of een conditierapport op te vragen.*

's Zomers Bloemen. Voor fabelachtig mooie bloemen,
 kaarsen, vintage, design, geuren,
 smaken en wisselende exposities.
 Dat is 's Zomers. We zien u graag.

Van Oldenbarneveltstraat 144
 3012GX Rotterdam
 tel: 010 4127746
 fax: 010 4127706
 email: winkel@zomersbloemen.nl
 www.zomersbloemen.nl

Spring/Summer 2011

OUR HISTORY IS OUR FUTURE

In 1928, after the recession had forced them to close down their sawmill, Annie and David Pettersson started a new business making fine shirts. The company was initially named Skjortfabriken Special, but when an Eton employee brought the shirt collection to the United Kingdom in the 1950's, it was apparent that the Swedish name was too hard to pronounce. The company was renamed Eton, after the famous and exclusive Eton College. After all, exclusive shirts need an exclusive name.

At Eton, quality and attention to detail has always been the heart of everything we do. We start our process by deciding the colours of the season, which we then use to create our seasonal patterns. Our high quality fabrics are exclusively made out of carefully selected Pima cotton staple fibres that are spun using cutting edge weaving technology and a unique finishing process. This excellent craftsmanship is what gives Eton shirts their outstanding performance.

Today Eton shirts are synonymous with authenticity and high quality, and can be found in stores all over the world. Create your own right now – we believe our shirt will be the best shirt you will ever wear.

www.etonshirts.com

JOANNA HOFFT ART RESTORATION

uitsluitend op afspraak

t: +31(0)6 54 64 00 04 | e: info@joannahofft.nl | i: www.joannahofft.nl

conservering en restauratie van schilderijen en beschilderde objecten
AMSTERDAM | MAASTRICHT | ROERDALEN

TIFFANY & Co.
NEW YORK SINCE 1837

Pure Joy
MOMENTS TO CHERISH
DREAMS TO EXALT
KEEP JOY CLOSE AT HAND WITH A
TIFFANY CELEBRATION RING

Wij maken u attent op het volgende:

Voordat u de goederen afhaalt dient de betaling binnen te zijn op onze bankrekening NL28FVLB0637264002 tnv. St. Derden Gelden. Ook kunt u contant betalen, alsmede per pin of creditcard.

Voor creditcards zijn wij helaas genoodzaakt kosten door te berekenen.

U wordt verzocht binnen vijf werkdagen na de laatste veilingdag de aangekochte objecten af te halen (zie ook de veilingvoorwaarden). Niet afgehaalde goederen worden na vijf dagen in opslag gegeven op kosten van de koper. De kosten per object bedragen: transport €10,- / opslag €5,- per dag.

Na vijf dagen is het slechts mogelijk goederen op afspraak af te halen.

*Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven.
Indien u meer informatie wenst over de staat van een werk,
verzoeken wij u contact met ons op te nemen of een conditierapport op te vragen.*

ALS EERSTE OP DE HOOGTE

SPECIALE RONDLEIDINGEN

FASTLANE TOEGANG

SOCIALE EVENEMENTEN

Voor onze Vrienden doen we alles

De Vrienden van het Rijksmuseum zijn een bijzonder leuk gezelschap. Het zijn allemaal mensen die geïnteresseerd zijn in kunst en geschiedenis. En die het Rijksmuseum een warm hart toedragen.

Voor zulke betrokken mensen doet het Rijksmuseum natuurlijk graag iets terug. We laten ze gratis en met voorrang binnen, we organiseren allerlei exclusieve activiteiten en we houden onze Vrienden persoonlijk en als eerste op de hoogte. En dat al vanaf € 75 per jaar voor twee personen. Alle informatie vindt u op www.rijksmuseum.nl/vrienden, mail naar vrienden@rijksmuseum.nl of bel 020 - 67 470 77.

OYSTER PERPETUAL DATEJUST

ROLEX

LEON MARTENS

T +31(0)43 325 63 63 / leonmartens.com

SCHAAP-CITROEN

T +31(0)20 346 34 00 / schaapcitroen.nl

BMW Amsterdam bv

www.bmw-amsterdam.nl

BMW maakt
rijden geweldig

Eén van de oude meesters
uit de collectie van BMW Amsterdam.

BMW Amsterdam bv

Pieter Braaijweg 2, 1099 DG Amsterdam

T (020) 460 46 90

www.bmw-amsterdam.nl

MORE THAN JUST LIVING

VERSTRAETEN
design

WWW.VERSTRAETENDESIGN.COM

ROERDALEN - BERLIN

TEL: +31-6-55744066

HOUSE OF CAVIAR & FINE FOOD
NETHERLANDS BV

*Ultieme
Delicatesse*

NU GEOPEND | FLAGSHIP STORE HILTON AMSTERDAM | APOLLOLAAN 138

KAVIAAR & CHAMPAGNE FLAGSHIP STORE
LANGE VOORHOUT 25E, DEN HAAG
WWW.HOUSEOFCAVIAR.NL
T. 070 - 362 87 60

1

2

1

Jan van Leyden

(Werkzame periode 1661 - 1693)

Hollandse schepen voor Dordrecht met rechts in de voorgrond vissers die een net binnentrekken

Gemonogrammeerd in vlag m.m.

Olieverf op pannel, 37,4 x 49,3 cm

Herkomst:

- Veiling Robinson & Fischer, Londen, 4 november 1935, lot 175
- Kunsthandel A. van der Meer, Amsterdam (1973) (incl. originele aankoopnota)
- Particuliere collectie, Friesland

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD onder bovengenoemde beschrijving en afb.nr. 0000069737.

€ 1.000 - 2.000

2

George Willem Opdenhoff

(Fulda 1807 - Den Haag 1873)

Hollandse schepen op woelig water

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 62,5 x 88,9 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Omega, Den Haag (1989) (incl. originele aankoopnota)
  - Particuliere collectie, Nederland
- € 2.000 - 3.000

3

3
Nicolaas Baur
(Harlingen 1767 - 1820)
Tweemaster op woeste zee
Gesignd en gedateerd 1805 l.o.
Olieverf op paneel, 36.8 x 44.8 cm
€ 4.000 - 6.000

4

5

4

Louis Meijer

(Amsterdam 1809 - Utrecht 1866)

Het redden van het stoomschip

Gemonogrammeerd l.o.

Olieverf op paneel, 37,4 x 49,1 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 7 september 1995, lot 309

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.500 - 2.500

5

Hermanus Koekkoek I

(Middelburg 1815 - Haarlem 1882)

Het overwaaien van de storm

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 24,4 x 33,8 cm

€ 2.500 - 3.500

6

6
Louis Meijer
(Amsterdam 1809 - Utrecht 1866)
Het stranden van de bomschuiten
Gesigeneerd r.o.
Olieverf op paneel, 51.2 x 72.3 cm
€ 3.000 - 4.000

7

7

Johannes Mock

(Warendorf 1800 - Den Haag 1884)

Het ophalen van de vangst op een kalme dag

Gesigneerd l.o. op de steven

Olieverf op doek, 90.4 x 76.2 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Constant Gabriëls, Den Haag

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Johannes Mock begon zijn carrière als officier in het Duitse leger en omstreeks 1927 verruilde de jonkheer zijn rang in het leger voor een artistieke loopbaan. Mock vestigde zich in Den Haag, waar hij lessen volgde bij de befaamde landschapsschilder Hendrikus van de Sande Bakhuyzen (1838-1932). Mock startte met het schilderen van landschappen met vee, maar maakte al gauw het besluit enkel nog marineschilderijen, havens en waterrijke stadsgezichten te vervaardigen.

€ 1.000 - 2.000

8

9

8

Cornelis Christiaan Dommersen

(Utrecht 1842 - Den Haag 1928)

Vlissingue, Entrance to the Schelde, a three masted merchantship taking in their pilot

Gesigneerd en gedateerd 1890 r.o.

Gesigneerd, getiteld en gedateerd 1890 verso

Olieverf op doek, 52.3 x 71.5 cm

N.B.:

Dommersen werd geboren als Cornelis Christiaan Dommelhuizen, de buitenechtelijke zoon van Cornelia Dommelhuizen en veranderde om deze reden al vroeg zijn naam. Regelmatig signeerde Dommersen zijn werken met een andere naam, te weten C.C. Dommershuizen, Chr. Dommelhuizen, Christian Dommelhuizen en C. Dommersen. De kunstenaar specialiseerde zich in zeegezichten tijdens de herleving van de zeeschilderkunst in de negentiende eeuw en wordt dan ook gezien als een grootmeester in de marineschilderkunst.

€ 1.000 - 1.500

10

9

Désiré Donny

(Brugge 1798 - Brussel 1861)

Het lossen van de bomschuit bij Scheveningen

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 18.2 x 20.4 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 700 - 900

10

George Willem Opdenhoff

(Fulda 1807 - Den Haag 1873)

Hollandse zeilschepen en boten op een zomerse namiddag

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 33.5 x 42.8 cm

€ 3.000 - 5.000

11

12

13

14

11

Cornelis Springer

(Amsterdam 1817 - Hilversum 1891)

Hollands stadsgezicht

Gesigneerd en gedateerd 1837 r.o.

Gesigneerd en gedateerd 1837 verso

Pen in bruin, penseel in grijs, gewassen, 19,5 x 25,4 cm

Herkomst:

- Gebr. Douwes Fine Art, Amsterdam (inv.no. GD-366)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

12

Lodewijk Johannes Kleijn

(Loosduinen 1817 - Den Haag 1897)

Een praatje op het ijs

Gesigneerd r.o.

Aquarel op papier, 19,6 x 26,6 cm

€ 1.200 - 1.800

13

Andreas Schelfhout

(Den Haag 1787 - 1870)

Weidelandschap met figuur bij een hek

Gesigneerd l.o.

Aquarel op papier, 17,5 x 27,2 cm

Herkomst:

- Veiling Glerum, Den Haag, 16 oktober 1989, lot 148

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

14

Andreas Schelfhout

(Den Haag 1787 - 1870)

Vissersschepen op kalm water

Gesigneerd r.o.

Inkt op papier, 16,3 x 23,3 cm

Herkomst:

- Collectie Laguna Beach Museum, California

- Particuliere collectie, Nederland

€ 600 - 1.000

15

15

Andreas Schelfhout

(Den Haag 1787 - 1870)

Zomers boerenerf

Gesigneerd m.o.

Olieverf op doek, 41.8 x 55.5 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Hoewel de naam Schelfhout vandaag de dag vrijwel symbool staat voor het romantische winterlandschap, vestigde de kunstenaar zich in zijn tijd met zijn zomerse landschappen. Pas rond 1840 ging de kunstenaar zich verder toeleggen op het wintergezicht. Schelfhout hield, net als andere vooraanstaande kunstenaars van zijn tijd, het zogenoemde 'liber veritatis' bij. In dit schetsboekje noteerde Schelfhout opdrachtgevers, kopers en technische gegevens, vaak voorzien van natekeningen van de werken. Deze natekeningen zijn veelal vlotte schetsen neergezet in potlood of inkt. De tekening op bladnummer 19, gedateerd 1826, toont vele overeenkomsten met het hier aangeboden werk. In de collectie van het Rijksmuseum te Amsterdam bevindt zich eveneens een vergelijkbaar werk in olie-verf op papier, gemaakt omstreeks 1821.

€ 4.000 - 6.000

16a

16b

16

Johannes Frederik Hulk sr.

(Amsterdam 1829 - Haarlem 1911)

a) *Zicht op het Spaarne te Haarlem*

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 21.5 x 16 cm

b) *Zicht op de Amsterdamse binnenhaven*

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 21.4 x 15.9 cm

N.B.:

Hulk sr. was niet alleen een verdienstelijk schilder, maar bezat ook een winkel waar hij schilder- en tekenbenodigdheden verkocht. De winkel, genaamd 'De Rembrandt', was gelegen aan het Amsterdamse Rokin. Hulk sr. was een pionier van zijn tijd en opende samen met zijn compagnon Pieter Vlaanderen een fotoatelier aan het Rokin en later ook te Rotterdam.

(2x)

€ 2.000 - 4.000

17

Johannes Franciscus Spohler

(Rotterdam 1853 - Amsterdam 1923)

Quai des Palmes, Amsterdam (Palmgracht)

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 20.7 x 15.9 cm

€ 3.000 - 5.000

18

18

Cornelis Springer

(Amsterdam 1817 - Hilversum 1891)

Té Monnickendam

Gesigneerd en gedateerd 81 l.o.

Gesigneerd, getiteld en gedateerd juni 81 verso

Aquarel op papier, 14.9 x 10 cm (beeldformaat)

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 26 oktober 2004, lot 28

- Particuliere collectie, Nederland

€ 3.000 - 5.000

19

Cornelis Springer

(Amsterdam 1817 - Hilversum 1891)

De Waag op de Brink in Deventer

Gesigneerd en gedateerd 1888 r.o.

Aquarel op papier, 59.4 x 48.4 cm

Herkomst:

- Veiling Frederik Muller, Amsterdam, 1 december 1891, lot 116

- Veiling Christie's Amsterdam, 10 april 1990, lot 150

- Kunsthandel Piet Overduin, Giessenburg

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

W. Laanstra, *Cornelis Springer, Geschilderde Steden*, Rokin Art Press, Amsterdam, 1994, pag. 94 (afb.), met als opmerking: *Wordt geregistreerd in de Oeuvrecatalogus onder nr. 88-A-1*

€ 20.000 - 30.000

20

20

Carel Jacobus Behr

(Den Haag 1812 - 1895)

Stadhuis van Delft

Gesigneerd en gedateerd 1878 r.o.

Olieverf op doek, 48.7 x 60.2 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 3.000 - 4.000

21

Petrus Gerardus Vertin

(Den Haag 1819 - 1893)

Sneeuwballen gooien in de Korte Begijnestraat te Haarlem

Gesigneerd en gedateerd 80 l.o.

Olieverf op paneel, 24.2 x 19.9 cm

€ 3.000 - 5.000

22

23

22

Jacob van Kouwenhoven

(Rotterdam 1772 - 1825)

De rivier de Aar, Kanton Bern

Gesigneerd op steen l.o.

Gesigneerd, gedateerd *Rotterdam 1823* en getiteld verso

Olieverf op paneel, 58.1 x 75.9 m

Herkomst:

- Kunsthandel Omega, Den Haag (1988) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.500 - 2.500

23

Jacob van Kouwenhoven

(Rotterdam 1772 - 1825)

De Maasvallei bij Huy, België

Gesigneerd met initialen l.o.

Olieverf op paneel, 41.3 x 58.8 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 1.200 - 1.800

24

24

Hendrik Pieter Koekkoek

(Hilversum 1843 - Engeland 1927)

Figuren op bospad

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 33.1 x 26.8 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Roelofs, Amsterdam (circa 1960)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 3.000 - 4.000

25

26

25

Johannes Hubertus Leonardus de Haas

(Hedel 1832 - Königswinter 1908)

Breiend melkmeisje

Gesigneerd l.o.

Onleesbaar kunstenaarsetiket met lakzegels verso

Olieverf op pannel, 55.1 x 45.3 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Rijlaarsdam, Nieuwkoop (1994) (incl. kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 3.000

26

Cornelis Westerbeek sr.

(Sassenheim 1844 - Den Haag 1903)

Koeien aan de waterkant

Gesigneerd en gedateerd 94 r.o.

Olieverf op doek, 70 x 55 cm

€ 1.000 - 2.000

27

28

29

30

27

Simon van den Berg

(Overschie 1812 - Arnhem 1891)

"Een kudde vee begeleid door een herder en eene herderin op een muilezel gezeten, op den voorgrond van een fraai zonnig zomerlandschap"

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek, 85.6 x 114.3 cm

N.B.:

Van den Berg, leerling van Pieter Gerardus van Os, was naast schilder ook museumdirecteur van het Mauritshuis te Den Haag van 1880 tot 1889.

€ 1.000 - 2.000

29

Petter Gabriel Wickenberg

(Malmö 1812 - Pau 1846)

Kinderen op het ijs

Gesigneerd en gedateerd 1839 r.o.

Olieverf op doek, 51.6 x 71 cm

€ 1.500 - 2.500

28

Pieter Plas

(Alkmaar 1810 - 1853)

Herder met kudde

Gesigneerd en gedateerd 1850 l.o.

Olieverf op paneel, 38.1 x 49.5 cm

€ 1.000 - 2.000

30

Kasparus Karsen

(Amsterdam 1810 - Biebrich am Rhein 1896)

Vissersdorp aan de duinrand (Scheveningen)

Gesigneerd en gedateerd 1885 l.o.

Olieverf op paneel, 22.7 x 30 cm

€ 1.200 - 1.800

31

32

31
Nicolaas Johannes Roosenboom
 (Schellingwoude 1805 - Assen 1880)
Melken van het vee in het Gelders landschap
 Gesigneerd met initialen op emmer m.o.
 Olieverf op doek, 40.3 x 52.2 cm
 Herkomst:
 Particuliere collectie, Nederland
 € 2.000 - 4.000

32
Nicolaas Johannes Roosenboom
 (Schellingwoude 1805 - Assen 1880)
Schaatsers op het ijs
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op paneel, 18.6 x 29.2 cm
 Herkomst:
 Particuliere collectie, Parijs
 € 1.000 - 2.000

33

33

Jacob van Strij

(Dordrecht 1756 - 1815)

Herders met rustend vee in rivierlandschap

Gesigneerd r.o.

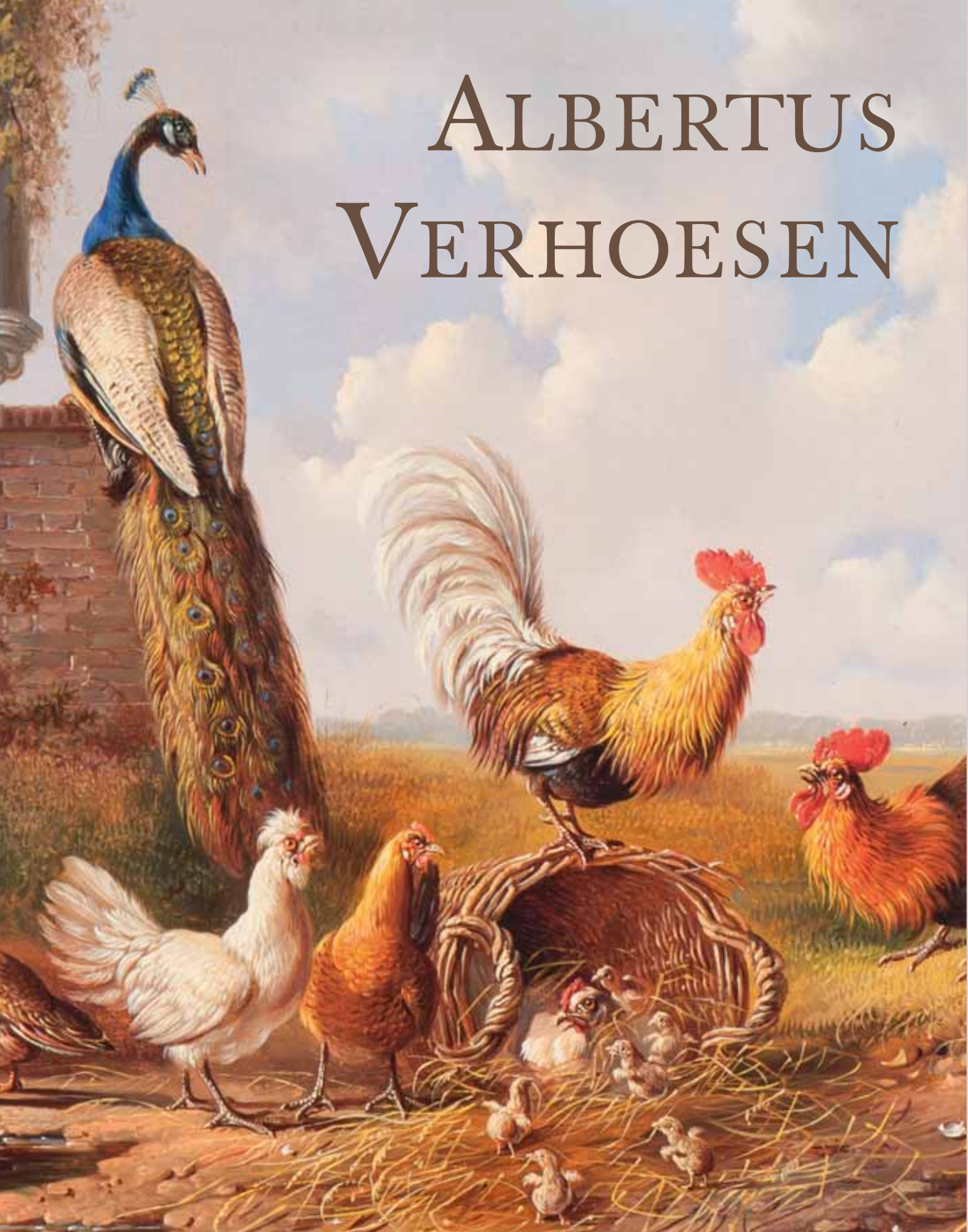
Olieverf op doek, 71.5 x 95.6 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 4.000 - 6.000

ALBERTUS VERHOESEN

Op twintigjarige leeftijd zond Verhoesen enkele schilderijen in voor de Tentoonstelling van Levende Meesters te Amsterdam. Eén van zijn tentoongestelde schilderijen werd door de regering aangekocht en in het Paviljoen te Haarlem geplaatst. Deze aankoop werd onder het kunstminnend publiek gezien als een grote eer en vormde het begin van zijn erkenning als zelfstandig kunstenaar. Zo luidde zijn biografie in *De Levens en Werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders* door Christiaan Kramm (185701864) als volgt:

“Behalve landschappen met vee, paardenstallen enz., heeft hij een groot aantal pluimgedierten, op eene zeer bevallige wijze, geschilderd, zoo als hij deze op binnen- en buitenlandsche Tentoonstellingen heeft doen zien, en die bij velen als meubelschilderijen wel gewild waren, welke stukken hem veel werk verschafden. Ook mogt hij het genoeg smaken, dat aanzienlijke Verzamelaars, als de Baron Steengracht van Duivenwoorde van Oostkapelle, en verdere familiën enz., van zijne kunst aankochten, terwijl hij ook de eer geniet dat in de bijzondere Verzameling van Z.M. den Koning en van H.M. de Koningin van zijn werk aanwezig is, van welke laatste hij, als bewijs van goedkeuring, in 1853, een prachtig Gouden horologie met ketting, ontving.”

Albertus Verhoesen werd geboren te Utrecht, waar hij zijn eerste tekenlessen volgde in het atelier van de landschapsschilder Bruno van Straaten (1786-1870). Vervolgens ging hij in de leer bij de gerenommeerde dierenschilders Pieter Gerardus van Os (1776-1839) en Jan van Ravenswaay (1789-1869) te Hilversum. Alwaar hij enkele jaren samenwoonde met Barend Cornelis Koekkoek (1803-1862). Zijn leermeesters lieten zich inspireren door de Hollandse meesters uit de zeventiende eeuw zoals Meindert Hobbema (1638-1709), Jacob van Ruisdeal (1629-1682) en Jan Wijnants (1632-1684). De schoonheid van de natuur werd door deze meesters uiterst gedetailleerd in beeld gebracht. Tot in de kleinste details schilderde zij landschappen met bemoste bomen met knoestige takken, met romantisch slingerende beekjes en paadjes en vaak met een vergezicht of wijd panorama. In deze fraaie landschappen werden vaak mensen en dieren gesitueerd, ook wel stoffering genoemd. Hoewel zijn leermeesters allen bedreven waren in het schilderen van mens en dier, vormde deze stoffering voornamelijk een verlevendiging van het romantische landschap. Verhoesen plaatste zich met zijn pluimvee- en veestukken weliswaar in een lange Nederlandse traditie, maar specialiseerde zich in het verbeelden van het pluimvee waarmee het fraai uitgewerkte landschap letterlijk naar de achtergrond werd verplaatst.

Het schilderen van pluimvee werd reeds in de zeventiende eeuw een zelfstandig genre, met Melchior d'Hondecoeter (1636-1695) als belangrijkste vertegenwoordiger. Ook eeuwen later is dit genre een gewaardeerd specialisme. Vele verschillende hoenderrassen (waaronder kippen, pauwen en patrijzen), maar ook zwanen, ganzen, eenden en exotische

vogels werden een geliefd onderwerp in de schilderkunst. Ook in de vroegste stillevens werd al pluimvee verbeeld, als geschilderde jachttroepen. De geschoten patrijzen werden in deze pronkstukken levenloos maar zeer gedetailleerd geschilderd. De decoratieve waarde van pluimvee voerde al snel de boventoon, en men schilderde hoenders op het nest en andere kleine gebeurtenissen uit het kippenhok of de eendenwereld. Melchior d'Hondecoeter was een groot meester in het verbeelden van de schoonheden der weelderige vogelwereld. D'Hondecoeter voerde de toeschouwers van zijn werken mee naar het kippenhok, eendenhok, pauwenhof of de vogelvijver, waar inlands pluimvee en exotische vogels werden gehouden. Deze menagerieën en verblijven werden ontwikkeld tot bezienswaardigheden, waar de eigenaar en zijn personeel met trots gasten en bezoekers verwelkomden. Zo vormden tuinbeelden en vazen, lange lanen van het landhuis of een kasteel in het verschiep de achtergrond voor de pluimveeschilderkunst. Het verbeelden van vogels in de schilderkunst groeide zelfs uit tot het beschilderen van gehele kamers met levensgroot pluimvee als wandversiering.

De schilderkunst van Verhoesen vertoonde meerdere overeenkomsten met de schilderijen van d'Hondecoeter. In tegenstelling tot vele anderen, bezaten zij beiden de gave om de bewegingen van de vogels uitmuntend vast te leggen. Beide kunstenaars bekeken de dieren op fabelachtige wijze, waardoor zij hen menselijke karakters gaven en op menselijke wijze lieten reageren. De bekende fabeltradities zijn nog steeds te herleiden in deze schilderijen: zo trots als een pauw of zo dom als een eend werden gecombineerd met natuurlijke observaties. Doorgaans verbeeldde Verhoesen onderonsjes van het pluimvee, maar het liefst schilderde hij de onderlinge rivaliteit onder de hoenders en diverse pluimveesoorten. Zijn werken worden gesierd door majestueuze, krachtige hanen, broedende kippen en paraderende pauwen. Zo maken pauwen ruim baan voor zich en worden zij jaloers bekeken door kippen, patrijzen en fazanten of twisten kippen met elkaar om het voer voor hun kuikens. Ook gevechten komen voor, zoals de strijd tussen twee duellerende hanen waarbij de veren in het rond vliegen. De dieren in zijn werken zijn dusdanig natuurgetrouw geschilderd, dat niet alleen de ornitholoog, maar ook de willekeurige toeschouwer ze stuk voor stuk kan determineren.

In de negentiende eeuw nam het houden van siervogels een grote vlucht met de hernieuwde belangstelling voor de levende natuur. Ontdekkingsreizigers trokken de hele wereld over en brachten van hun reizen en avonturen regelmatig levende vogels mee, die hun weg vonden naar de tuinen van rijke burgers. Zo is uiteindelijk het dierenpark Natura Artis Magistra te Amsterdam ontstaan, als initiatief van een aantal vermogenden.

34

35

36

37

34

Albertus Verhoesen

(Utrecht 1806 - 1881)

Pluimvee bij een tuinvaas

Gesigneerd en gedateerd 1857 l.o.

Olieverf op paneel, 20,7 x 26 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede (2004) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 4.000

35

Albertus Verhoesen

(Utrecht 1806 - 1881)

Rustend vee in een weiland

Gesigneerd en gedateerd 1873 l.o.

Olieverf op paneel, 31,7 x 40 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede (2003) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.500 - 3.500

36

Albertus Verhoesen

(Utrecht 1806 - 1881)

Haan met sierkippen en eenden aan de waterkant

Gesigneerd en gedateerd 1863 r.o.

Olieverf op doek, 34,7 x 46,9 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede (2005) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.500 - 3.500

37

Albertus Verhoesen

(Utrecht 1806 - 1881)

De kleine herder

Gesigneerd en gedateerd 1870 l.o.

Olieverf op paneel, 17 x 23,2 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede (2003) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

38

38

Albertus Verhoesen

(Utrecht 1806 - 1881)

Hoenderhof

Gesigneerd en gedateerd 1861 r.o.

Olieverf op paneel, 30.5 x 38.4 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede (2003) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 3.500 - 5.500

39

39

Wouterus Verschuur sr.

(Amsterdam 1812 - Vorden 1874)

Het voeren van de paarden in de stal

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 18.9 x 27.6 cm

N.B.:

Wouterus Verschuur sr. liet zich inspireren door het oeuvre van Philips Wouwerman (1619-1668), die in de zeventiende eeuw grootmeester was op het gebied van het schilderen van paarden en ruitertaferelen. Verschuur won naam en faam met het natuurgetrouw weergeven van paarden, zowel naar ras als naar houding. Daarbij zette hij zijn paarden telkens zeer centraal in de compositie, geplaatst in een lichtbundel, waarmee hij zich aansloot bij de clair-obscurtraditie. De kunstenaar, die wordt gerekend tot de laatste generatie van Nederlandse romantische dierenschilders, wist zich ook internationaal te vestigen. Dientengevolge kocht Napoleon III in 1855 een van zijn inzendingen voor de wereldtentoonstelling van Parijs.

€ 3.000 - 5.000

40

41

40

Cornelis Raaphorst

(Nieuwkoop 1875 - Wassenaar 1954)

Spelende kittens

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 40.8 x 50.7 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Opgenomen in het online archief Cornelis Raaphorst.

€ 2.500 - 3.500

41

Cornelis Raaphorst

(Nieuwkoop 1875 - Wassenaar 1954)

Spelende katjes

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek, 18.6 x 23.8 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Gebroeders Koch, Rotterdam

- Veiling Christie's Amsterdam, 14 juni 2005

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.800 - 2.400

HENRIETTE RONNER-KNIP

De Nederlands-Belgisch kunstschilderes Henriette Ronner-Knip (1821-1909) verwierf internationale bekendheid met haar schilderijen van katten, kittens en honden. Feilloos wist zij de textuur van de vachten van dieren weer te geven en de speelse karakters in verf te vangen. In haar tijd was zij bovendien één van de weinige vrouwelijke schilders die met haar werk de kost kon verdienen.

Henriette kwam uit een echte Brabantse schildersfamilie: de familie Knip telde in de twee generaties vóór Henriette reeds tal van kunstschilders. Zij werd dan ook al op jonge leeftijd door haar omgeving geprikkeld en kreeg het enthousiasme voor schilderen van haar vader mee. Josephus Augustus Knip was van oorsprong behangschilder, maar werd het aanbrenge van decoraties op wanden beu. Hij wijdde zich daarna enkel aan het schilderen van landschappen en dieren. Op elfjarige leeftijd kreeg de jonge Henriette een schilders-ezel cadeau en mocht zij lessen volgen in het atelier van haar vader. Deze drong aan op het schilderen van historiestukken en portretten, genres die op dat moment goed in de markt lagen. Toch had Henriette meer aandacht voor landschapscènes, de beesten op het erf en kleinere huisdieren. Zo sloeg zij al vrij snel thematisch haar eigen richting in. Vanaf dat moment zijn de werken van Ronner-Knip onder te verdelen in drie periodes.

De werken uit haar eerste periode, toen zij woonachtig was in Vught, Beek en Berlicum, kenmerken zich door landelijke taferelen. Door de industrialisatie, verstedelijking en het daardoor veranderende landschap nam de vraag naar deze schilderijen toe. Haar tweede periode brak aan toen zij na haar huwelijk met Feico Ronner naar Brussel verhuisde. Aldaar legde zij zich voornamelijk toe op taferelen met straathonden en hondenkarren. Deze werken werden zo populair dat ze ook de schoothondjes van Koningin Maria Hendrika en diens zuster Maria van Hohenzollern-Sigmaringen mocht vereeuwigen. Het schilderen van honden werd zo een nieuw specialisme, hoewel in Engeland dergelijke schilderijen, vooral scènes met jachthonden, al wel in trek waren. Na 1870 brak Henriette's derde en laatste periode aan, waarin zij voornamelijk katten en salonpoezen schilderde. Er zijn wel honderden poezenschilderijen van de hand van Ronner-Knip: door keurige negentiende eeuwse interi-

eurs ravottende katten, kleine katjes al snorrend bij de moederpoes en spelend met bolletjes wol, katten hangend in gordijnen of voorzichtig stappend over de toetsen van een piano.

Het mag enigszins frappant genoemd worden dat deze Ronnerkatten altijd nette, poezelige en aabare katten zijn, terwijl Ronner-Knip zich in Brussel zo graag liet fascineren door ruigere straatdieren. De deftige poezen die zij tekende waren duidelijk meer in trek bij het publiek, iets waar Ronner-Knip rekening mee moest houden. Veel aandacht werd ook besteed aan de omgeving waarin de dieren werden geplaatst. Haar poezenscènes werden zo bijna accessoirestijllevens, verlevendigd met lieve, speelse poezen en kattenjongen. Naast de dieren bestond een schilderij meestal ook uit antieke meubels, gedrapeerd textiel en allerlei antiquiteiten. Er werd altijd gestreefd naar een eenheid van zowel voor- als achtergrond en net als de poezen werden ook gordijnen, vensterbanken en manden zo goed mogelijk op het doek gezet.

Vanaf 1878 bewoonde Ronner-Knip een volledig pand aan de Brusselse Vleurgatsesteenweg. Haar woning gaf blijk van haar goede maatschappelijke positie en dat zij zich een luxueus leven kon permitteren. Ze had een groot atelier wat bestond uit twee kamers en een salon, rijk ingericht en met veel lichtinval. Achter het huis lag een prachtig ingerichte tuin, waar zich de zogenaamde 'foyer des artistes' bevond. Hier had Ronner-Knip een groot hok staan met enkele poezen, honden en een papegaai. Deze dieren werden geregeld naar het atelier gehaald om te poseren, vrij lopend of al spelend in een rijkversierde glazen vitrinekast.

Ronner-Knip had veel succes op de driejaarlijkse salons in België en de Tentoonstellingen van Levende Meesters in Nederland, maar ook in alle andere grote Europese, Amerikaanse en zelfs Australische steden. Zowel in Nederland als België werd zij geridderd vanwege haar werk en zijn schilderijen van haar hand opgenomen in collecties van onder andere musea als het Gemeentemuseum Den Haag en Museum Boymans-van Beuningen.

42

43

42

Henriette Ronner-Knip

(Amsterdam 1821 - Elsene 1909)

Trotse moeder

Gesigneerd en gedateerd 99 r.o.

Aquareel op papier, 15,4 x 24,7 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 15 april 2003, lot 49

- Particuliere collectie, Nederland

€ 4.000 - 6.000

43

Henriette Ronner-Knip

(Amsterdam 1821 - Elsene 1909)

Anemonen in een pot

Gemonogrammeerd r.o.

Olieverf op paneel, 15,7 x 33,1 cm

Herkomst:

- Veiling AAG, Amsterdam, 15 oktober 2007, lot 153

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 1.500

44

44

Henriette Ronner-Knip

(Amsterdam 1821 - Elsene 1909)

Een moeder met haar kittens

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 18.2 x 22.9 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Billingshurst, 28 januari 1997, lot 242

- Veiling Christie's, Londen, 30 maart 2001, lot 75

- Particuliere collectie, Nederland

€ 15.000 - 20.000

45

45

Henriette Ronner-Knip

(Amsterdam 1821 - Elsene 1909)

Verstopperje spelen

Gesigneerd r.o.

Aquarel op papier, 38.8 x 56.3 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 10.000 - 15.000

46

47

46

Henricette Ronner-Knip

(Amsterdam 1821 - Elsene 1909)

Keffend hondje tegen twee duiven

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 19.3 x 15.5 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede (2004) (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 4.000

47

Baruch Laguna

(Amsterdam 1864 - Auschwitz 1943)

Stilleven met rozen

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek op karton op doek, 71.8 x 56.3 cm

€ 1.200 - 1.500

48

48

Adriana Haanen

(Oosterhout 1814 - Oosterbeek 1895)

Vruchtenstilleven met druiven, perziken en rode bessen

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 24.7 x 38.6 cm

Herkomst:

- Veiling Nagel, Stuttgart, 14 maart 2002, lot 849

- Kunsthandel A.H. Bies, Eindhoven

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Adriana Haanen behoorde tot de vooraanstaande meesterschilders van haar tijd. Dit blijkt niet alleen uit de aanzienlijke prijzen die zij op de tentoonstellingen van Levende Meesters voor haar schilderijen kon vragen, soms wel oplopend tot vijftienhonderd gulden, maar ook uit de verschillende onderscheidingen die zij voor haar werk kreeg. Zo werd zij in 1845 erelid van de Koninklijke Academie in Amsterdam en kreeg zij in 1862 voor haar schilderij *Julij rozen* op de Amsterdamse tentoonstelling van Levende Meesters de gouden medaille. Al tijdens haar leven werd haar werk opgenomen in grote verzamelingen, zoals die van koning Willem II en de collectie van het Rijk. Vandaag de dag bevinden de schilderijen van Adriana Johanna Haanen zich onder meer in het Amsterdams Historisch Museum, in Museum Willet-Holthuysen, in het Rijksmuseum en bij het Instituut Collectie Nederland, alle gevestigd te Amsterdam. € 12.000 - 15.000

49

Gerardina Jacoba van de Sande Bakhuyzen

(Den Haag 1826 - 1895)

Bloemstilleven met rozen

Gesigneerd en gedateerd 1879 r.o.

Aquarel op papier, 49 x 39.1 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's Amsterdam, 16 oktober 2007, lot 200

- Particuliere collectie, Nederland

€ 15.000 - 18.000

GERARDINA
JACOBA VAN
DE SANDE
BAKHUYZEN

Gerardina Jacoba van de Sande Bakhuyzen, dochter van landschapschilder Hendrikus van de Sande Bakhuyzen (1795-1860), maakte furore met haar indrukwekkende stille-vens van bloemen en vruchten. Ze groeide op als oudste dochter, in een gezin van zeven kinderen. Van de zeven broers en zussen volgden er slechts twee in de voetsporen van hun vader; Gerardina Jacoba en haar broer Julius Jacobus (1835-1925). Gerardina woonde en werkte haar hele leven aan de Nieuwe Haven in Den Haag, het atelier van haar vader. Na zijn overlijden deelde ze het atelier met haar broer Julius.

Evenals haar internationaal befaamde vader had Gerardina van jongs af aan niet alleen belangstelling, maar ook aanleg voor de tekenkunst. Op jonge leeftijd versierde zij de nieu-jaarswensen voor familieleden met uitbundige bloemguirlandes, welke niet onopgemerkt bleven door haar vader. Vader Hendrikus herkende het talent en onderwees haar in het schilderen met aquarel en olieverf. In 1850 moedigde hij haar aan om de aquarel *Rozen en dahlia's*, te voorzien van de spreuk 'Navolging der natuur is ontdekking van het schoone' en deze vervolgens in te zenden voor een prijsvraag van de Groningse Academie Minerva. De toen 24-jarige Gerardina won de prijs van ruim 25 gulden aan prijzengeld.

Van de Sande Bakhuyzen specialiseerde zich in het schilderen en aquarelleren van alledaagse bloemen en vruchten, die schijnbaar nonchalant in een landschap lijken te liggen. Haar aanvankelijk gedetailleerde schilderstijl werd gaandeweg losser en vlotter. Hiermee zette zij de traditie van het Hollandse zeventiende eeuwse bloemstillevens voort in de negentiende eeuw. Onder invloed van de School van Barbizon en de Franse impressionisten stond bij haar echter niet langer de symboliek van de bloemen centraal, maar het specifieke karakter en de sfeer die de bloemen op natuurlijke wijze uitstraalde. Kenmerkend zijn haar combinaties van bloemen, decoratieve bladsoorten en takken die zij schijnbaar achte-loos neerlegde. De kunstenaar werd geroemd om haar harmonieuze kleurencombinaties, natuurlijke en gevarieerde composities en voortreffelijke uitvoering. Zoals de schrijver J. Gram het destijds verwoordde: "*Zo gezond, fris en natuurlijk schildert en tekent zij hare bloemen en vruchten, dat men een bezoek van de vogelen des hemels uit het sprookje van Apelles niet onverwacht zou vinden*".

Net als haar vader schilderde Van de Sande Bakhuyzen enkele landschappen, die zij echter zelden in de openbaarheid bracht. Mogelijk schilderde zij deze landelijke taferelen vooral in het Drentse dorpje Rolde, waar ze met Julius vanaf 1885 regelmatig de zomer- en najaarsmaanden doorbracht.

Gerardina nam actief deel aan het Nederlandse kunstenaars-leven, zij verkreeg dan ook in 1861 een erelidmaatschap aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Ruim tien jaar later, in 1876, was ze mede-oprichter van de prestigieuze Hollandsche Teekenmaatschappij en in 1879 sloot ze zich aan bij het kunstenaarsge-nootschap *Arti et Amicitiae*, waar ze regelmatig deelnam aan de ledentoonstellingen. Haar werk was veelvuldig te zien op de Tentoonstellingen van Levende Meesters in binnen en buitenland, zo exposeerde ze in België, Frankrijk en Groot-Britannië. Van de Sande Bakhuyzen ontving een zilveren medaille, twee gouden erepenningen en diverse andere onderscheidingen voor haar werk.

In haar tijd behoorde Gerardina tot de meest vooraanstaande kunstenaars van het bloemstillevens. In een tijd van opkomend amateurisme in de schilderkunst onderscheidde zij zich door haar professionaliteit en verkeerde in kringen van gerenommeerde schilders. Al tijdens haar leven werd haar werk aangekocht door verzamelaars met een geofend oog, het is bekend dat ook Koning Willem II werk van haar kocht. In 1874 werkte ze mee aan een schilderij getiteld *Haagse weeskinderen*, dat ter gelegenheid van het 25-jarig rege-ringsjubileum van de koning aan Koningin Sophie werd aan-geboden. Vanaf 1880 ging Van de Sande Bakhuyzen zelfs teken- en schilderles geven aan prinses Maria in het konink-lijk paleis aan het Lange Voorhout in Den Haag. Op 69-jari-ge leeftijd stierf zij in Den Haag, waar kunstenaars Jozef Israëls en Hendrik Willem Mesdag op haar begrafenis een eerbetoon uitspraken. Werk van haar hand is onder andere opgenomen in de collecties van het Centraal Museum te Utrecht, het Rijksmuseum te Amsterdam en het Zeeuws Museum te Middelburg. Gerardina Jacoba van de Sande Bakhuyzen werd gezien als een uitmuntend voorbeeld voor jonge vrouwelijke kunstenaars toen en nu.

50

50
Oostenrijkse School
 (19e eeuw)

Blumenstilleben

Olieverf op doek, 96.6 x 72.5 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, *Of Royal and Noble Descent: Paintings, Furniture and works of art from European Royal and Noble Families*, 18 - 20 februari 2003, lot 320

- Particuliere collectie, Amsterdam

€ 2.000 - 3.000

51
Omgeving van Elias van Nijmegen
 (Nijmegen 1667 - Rotterdam 1755)

Putto met bloemenslinger rond een tuinvaas

Olieverf op doek, 130.6 x 82 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 1.500 - 2.500

52

52
Arnold van de Laar
 (Den Bosch 1886 - Vught 1974)

Jachtbuit bij een ekster op een boomstronk, bekend als 'De filosoferende ekster' naar Melchior d'Hondecoeter

Gesigneerd, gedateerd 1918 en geannoteerd *copie naar M. D'Hondecoeter*. r.o. op omslag

Olieverf op doek, 133.8 x 99.5 cm (ca. 155.3 x 99.5 cm incl. omslag)

Herkomst:

- Particuliere collectie, Wassenaar

- Veiling onbekend, Nederland

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

M. Atena en M. van der Laar, 'Kopiëren in het Rijksmuseum: De kopieën van kunstschilder/restaurateur Arnold van der Laar (1886-1974)', *Bulletin van het Rijksmuseum* vol.50, nr.1 (2002), pag. 44

N.B. I:

Het werk was oorspronkelijk van groter formaat, echter bij herinlijsting is het onderste deel omgeslagen.

51

53

N.B. II:

Het hier aangeboden werk is een kopie naar *Jachtbuit bij een ekster op een boomstronk/De filosoferende ekster* (ca. 1678) door Melchior d'Hondecoeter in de collectie van het Rijksmuseum te Amsterdam. Arnold van de Laar volgde een opleiding tot restaurateur in Brussel en was na de academie werkzaam als restaurateur voor het Rijksmuseum. Naast het restaureren van de werken hield Van de Laar zich bezig met het vervaardigen van uitmuntende kopieën naar werken uit de collectie van het Rijksmuseum. Dit kopiëren werd beschouwd als een typische negentiende eeuwse verschijnsel, het kopiëren in musea werd immers op grote schaal beoefend door leerling-kunstenaars. Musea dienden sinds de achttiende eeuw ter ondersteuning van het onderwijs aan jonge schilders. Nederlandse studenten schilderden in het Mauritshuis te Den Haag of het Trippenhuys te Amsterdam. In het Rijksmuseum was zelfs, en is nog steeds, een teekenschool gevestigd. Om te mogen kopiëren moesten kunstenaars eerst worden opgenomen in het kopieregister van het desbetreffende museum, vervolgens kregen zij een bewijs van toestemming uitgereikt. Een dergelijk bewijs beschreef de naam van de schilder, het te kopiëren werk en de afmetingen van de kopie. Om de kopie van het origineel en de verschillende kopieën van elkaar te onderscheiden, diende het formaat af te wijken, een voorzorgsmaatregel tegen misbruik. Gekopieerde schilderijen dienden niet alleen als studieobject, maar waren ook zeer geliefd onder kunstliefhebbers.

€ 1.000 - 2.000

53

Georg Seitz

(Neurenberg 1810 - Wenen 1870)

Bloemstillevens

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek op paneel, 99,8 x 80 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

54

56

55

54

Jacob de Wit

(Amsterdam 1695 - 1754)

Allegorie op de lente (studie voor een plafondschildering)

Gesignd Lo.

Pen in zwart, penseel in grijs, gewassen, 16,4 x 29,3 cm

Herkomst:

- Gebr. Douwes Fine Art, Amsterdam

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Jacob de Wit, geboren in de Jordaan te Amsterdam, behoorde samen met Cornelis Troost (1696-1750) tot de meest verdienstelijke schilders van de achttiende eeuw. Zijn clientèle bestond uitsluitend uit de gegoede burgerij. In een barokke stijl, gelijkend met die van Peter Paul Rubens, maakte De Wit furore met vele Rococo plafonddeur- en schoorsteenstukken. Deze vervaardigde hij voornamelijk voor de huizen binnen de Amsterdamse grachtengordel. Naast deze monumentale werken waren ook de pentekeningen en studies van De Wit bijzonder verdienstelijk. Hij werd eveneens geroemd om zijn bedrieglijk echte olieverfen van beeldhouwwerken, genaamd grisailles, die al snel de benaming 'Witjes' verkregen.

€ 1.000 - 1.500

55

Vlaamse School

(Eerste helft 17e eeuw)

Portret van een jongen als pelgrim

Olieverf op pannel, 47,7 x 26 cm

N.B. I:

Het hier aangeboden werk betreft een fragment van een groter geheel.

N.B. II:

De jongen op het hier aangeboden werk is afgebeeld in de klederdicht van de Franciscanen. Franciscus van Assisi (1182-1226) was de stichter van de orde der Franciscanen, een orde gekenmerkt door haar sobere bestaan. Franciscus is veelal bekend om zijn preken voor vogels en om zijn omgang met dieren die in zijn omgeving mak werden en hem gehoorzaamden. De feestdag van Franciscus wordt nog altijd ieder jaar op 4 oktober gevierd, echter kent men deze dag beter als Werelddierendag. Franciscus wordt meestal afgebeeld met een bruin gewaad met in zijn gordel drie knopen, welke de geloften van armoede, gehoorzaamheid en kuisheid symboliseren.

€ 800 - 1.200

57

56

Aert Schouman

(Dordrecht 1710 - Den Haag 1792)

Diana e Actaeon

Gesigneerd l.o.

Penseel in grijs, gewassen, 26.7 x 31.9 cm

Herkomst:

- Gebr. Douwes Fine Art, Amsterdam (inv.no. GD 480)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

57

Pieter Fontijn

(Dordrecht 1773 - 1839)

Allegorie op de liefde

Gesigneerd r.b.

Olieverf op paneel, 55.1 x 45.7 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 5.000 - 8.000

58

59

60

58

Navolger van Aert van der Neer
(Gorinchem 1603 - Amsterdam 1677)

Maanverlicht landschap met brandend dorp op de achtergrond

Olieverf op doek, 36.2 x 32.3 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 13 november 2007, lot 75
- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Het origineel door Aert van der Neer bevindt zich in de collectie van het Szépművészeti Múzeum te Boedapest (inv.no. 193).
€ 1.500 - 2.500

59

Navolger van Charles Le Brun
(Parijs 1619 - 1690)

Jupiter en Juno

Olieverf op doek, 44.3 x 33.4 cm

Herkomst:

- Collectie E. Michahelles, Hamburg
  - Veiling Sotheby's, Amsterdam, *European Collections including the Collections of Bertolt Brecht and Gerhart Hauptmann*, 27 - 28 september 2006, lot 852
  - Particuliere collectie, Nederland
- € 1.000 - 1.500

61

62

63a

63b

60

Jan Baptist Nollekens

(Antwerpen 1665 - Roanne 1720)

Olijk boerengelschap in de stal

Olieverf op doek, 55.2 x 79.3 cm

€ 800 - 1.200

61

Vlaamse School

(Tweede helft 17e eeuw)

De inname van Jeruzalem

Resten signatuur m.o.

Olieverf op doek, 89.4 x 109.6 cm

Herkomst:

- Collectie mevrouw S.M.C. Jüngeling-Windt, Den Haag

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.500 - 2.500

62

Jacob de Wet I

(Haarlem 1600/1620 - 1675/1691)

Mozes wordt gevonden door de dochter van de farao (Exodus 2:5)

Olieverf op paneel, 38.3 x 48.7 cm

Herkomst:

- Veiling AAG, Amsterdam, 15 oktober 2007, lot 13

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

63

Navolger van Jan van Kessel I

(Antwerpen 1626 - 1679)

a) Concert van vogels

Olieverf op doek, 28.8 x 38.5 cm

b) Kroning van de koning der vogels

Olieverf op doek, 28.8 x 38.4 cm

Herkomst:

- Collectie jhr. Roëll-Kessler, Bilthoven

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.: Deze schilderijen zijn omstreeks 1700 vervaardigd.

(2x)

€ 800 - 1.200

64

65

66

67

64

Herman ten Kate

(Den Haag 1822 - 1891)

Een schilder en zijn model

Gesigneerd en gedateerd 48 r.o.

Olieverf op paneel, 16.4 x 21.5 cm

Herkomst:

- Veiling Glerum, Den Haag, 9 november 1994, lot 46

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD onder bovengenoemde beschrijving en afb.nr. 0000153149.

€ 1.000 - 1.500

65

David Col

(Antwerpen 1822 - 1900)

*Brouwer et Craesbeeck*Gesigneerd en gedateerd *Antwerpen 1880* r.o.

Gesigneerd en getiteld op etiket verso

Olieverf op paneel, 55.6 x 69.9 cm

N.B.:

Het hier aangeboden werk verbeeldt het schilderonderricht van Adriaen Brouwer aan Joos van Craesbeeck, zoals verklaard door Col op het etiket verso. Van Craesbeeck werkte als gezelschap bij een bakker op het Antwerps kasteel. In 1633 ontmoette hij Brouwer terwijl deze in het kasteel een korte gevangenisstraf uitzat, waarna hij zijn leermeester werd. Een vergelijkbaar werk door Ferdinand de Braekeleer uit 1824 bevindt zich in de collectie van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, mogelijk heeft Col zich hierdoor laten inspireren.

€ 1.500 - 2.000

68

69

66

Pasquale Ruggiero

(San Marzano sul Sarno 1851 - Napels 1916)

*Rosa la maestia*Gesigneerd en geannoteerd *Napoli* l.o.

Gesigneerd en geannoteerd verso

Olieverf op doek, 27,3 x 41 cm

N.B.:

Pasquale Ruggiero vervaardigde schilderijen van een bescheiden formaat, waarin hij de rumoerigheid van het dagelijkse leven in zijn geliefde Napels wist vast te leggen. Zijn werken illustreren de typische gang van zaken in Italië en zijn terug te vinden in collecties van diverse Italiaanse musea. Volgens critici dient zijn oeuvre zelfs een eeuw later nog ter inspiratie voor kunstenaars over de gehele wereld.

€ 1.000 - 1.500

67

Pasquale Ruggiero

(San Marzano sul Sarno 1851 - Napels 1916)

Consiglio per un amore sventurato

Gesigneerd r.o.

Gesigneerd, getiteld en geannoteerd verso

Olieverf op doek, 27,1 x 40,1 cm

€ 800 - 1.200

68

Louis Soonijs

(Den Haag 1883 - 1956)

De mooiste pop

Gesigneerd en gedateerd 1931 r.o.

Olieverf op doek, 61,6 x 51,4 cm

€ 2.000 - 3.000

69

Bernardus Johannes Blommers

(Den Haag 1845 - 1914)

Scheepje varen

Gesigneerd r.o.

Aquarel op papier, 18,9 x 12,9 cm

Herkomst:

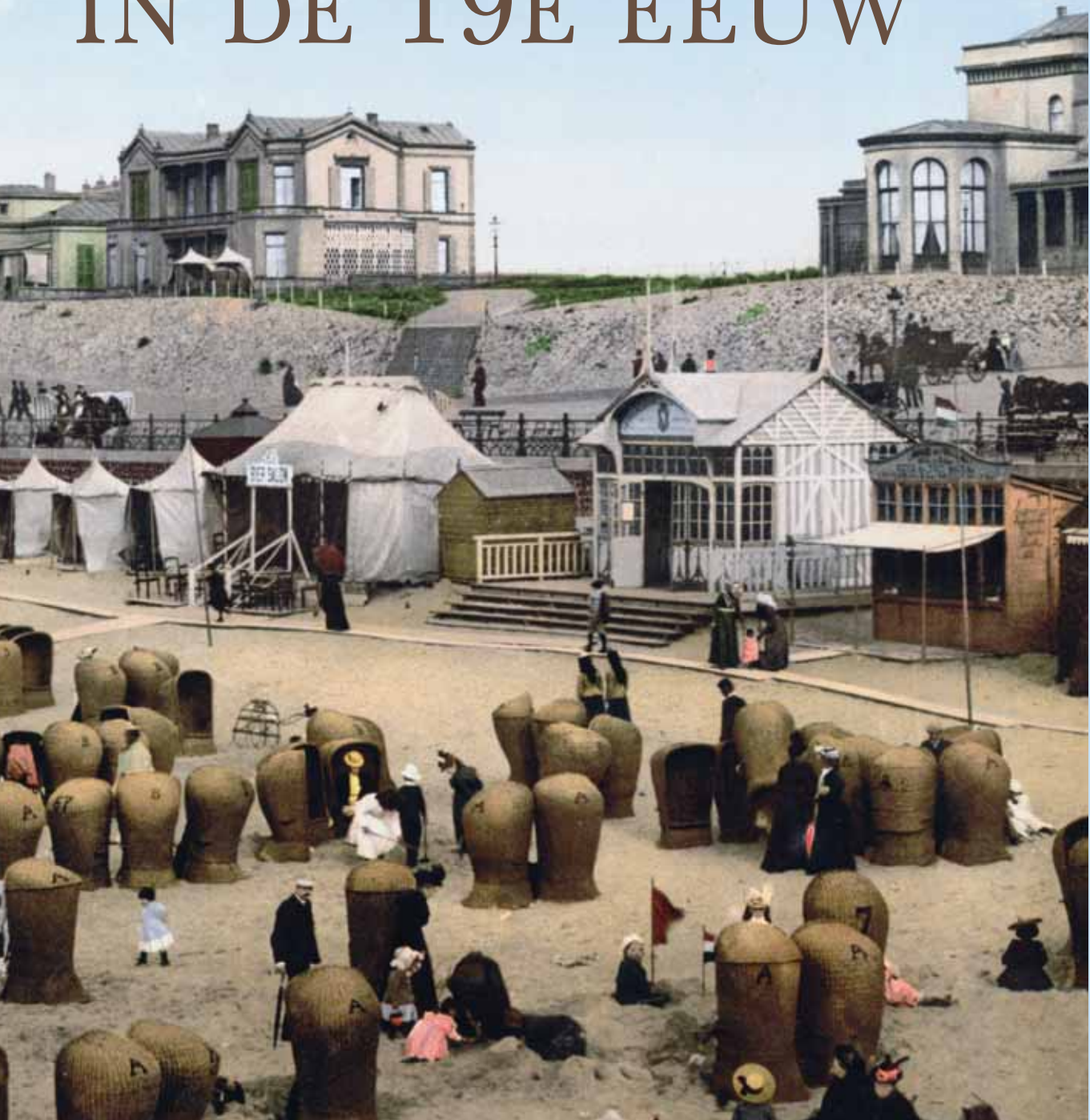
Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Blommers vervaardigde meerdere aquarellen van spelende kinderen in de branding, vergelijkbare werken bevinden zich in de Mesdag Collectie van het Haags Gemeentemuseum (inv.no. 34) en in de collectie van het Groningermuseum (inv.no. 1905.0047).

€ 1.000 - 2.000

HET STRAND IN DE 19E EEUW

Het Hollandse licht, de spectaculaire kustlijn, het grillige strand en de mensen die zich er vermaken, vormden een niet geringe aantrekkingskracht voor de schilders uit de negentiende eeuw. Het strandleven is gedurende de negentiende eeuw dan ook een geliefd thema in de schilderkunst. Van arme visser tot flanerende badgast, niemand ontkwam aan de aandacht van de kunstenaar. Door de eeuwen heen zien we een verschuiving van de heroïek van het vissersbestaan naar het mondaine badleven. Blommers, Israëls, Maris, Soonijs, Vaarzon Morel, zij en vele anderen vielen voor de magie en de schoonheid van het strand en de zee.

Reeds in de zeventiende eeuw vormde het strand een inspiratiebron voor de Hollandse kunstenaar. Zowel de goeode burgers als de vissers op het strand werden vastgelegd door oude meesters als Jan van Goyen (1596-1656), Aelbert Cuyt (1620-1691) en Simon Jacobszoon de Vlieger (1601-1653). In de daaropvolgende eeuw was er minder belangstelling voor dit onderwerp en verdween het strand tijdelijk naar de achtergrond. Kunstenaars legden zich toe op pastorale landschappen, waarin herders en herderinnetjes figureerden, maar in de negentiende eeuw koos de schilderkunst massaal voor het strandgezicht.

Kunstenaars in de negentiende eeuw verbeeldden enerzijds vissers in hun dagelijkse werkzaamheden en anderzijds het strandvermaak van de goeode burgerij. Waar deze figuren in eerdere strandgezichten nog een onderdeel vormden van het landschap, behoorden zij in het vissersgenre tot het hoofdthema. Jozef Israëls (1824-1911) wordt gezien als de ware meester van het vissersgenre in Nederland. Tijdens een verblijf aan de kust werd hij niet alleen getroffen door de schoonheid van het strand en de zee, maar ook door het eenvoudige leven van de arme, maar nobele vissers en hun harde strijd om te bestaan. In de schilderijen van Israëls en zijn tijdgenoten Bernardus Johannes Blommers (1845-1914), Kasparus Karsen (1810-1896) en Hendrik Willem Mesdag (1831-1915) is nog vrijwel geen spoor te vinden van het mondaine badleven. Deze kunstenaars hadden oog voor de pittoreske vissersbevolking en hun dagelijkse bezigheden. Gestaag bleven vissers hun werkzaamheden verrichten en losten de ladingen van de platte bomschuiten op het strand. Hieraan kwam een einde door de verschrikkelijke storm van 1894, die een groot deel van de vissersvloot op het strand verwoestte.

De jongere generatie schilders had oog voor zowel het vissersleven als voor de opkomende badcultuur. Oude vissersdorpen veranderden geleidelijk aan in zogeheten 'badplaatsen', welke werden gebouwd om welvarende burgers een nieuwe vorm van ontspanning te bieden. Elegante dames met lange rokken, hoedjes en parasols flaneerden met regelmaat over de boulevard. Wanneer zij zich wilde verfrissen, lieten deze dames zich met een badkoetsje de zee in rijden om dan via een trapje het water in te glijden. Een badkoets was een houten kar met twee of vier wielen, voorzien van een linnen kap of van een houten cabine met een deur naar de achterkant. De binnenkant was voorzien van een paar banken, een spiegel, ophanghaken voor de kleren en een belenkoord. Dat laatste was nodig om aan te geven dat men weer naar het strand gereden kon worden. De badkoets werd met badgast en al in zee gereden, soms met behulp van paarden, vaak ook door badknechten of badvrouwen. In de koets kon men zich omkleeden, deze waren voorzien van een badkostuum en een handdoek. Zodra men zich had omgekleed, klopte men op de wand en werd de koets de zee ingereden. Eenmaal in zee bleven de badgasten afgeschermd voor nieuwsgierige blikken middels een zeil, ook wel fatsoenskap genoemd. De zilte zeelucht en het frisse zeewater werden zeer gezond geacht. Men ging op aanraden van artsen geheel gekleed het water in. De onderdompeling zou een geneeskrachtige werking hebben tegen zenuwziektes, zenuwtrekkingen, krampen, zwellingen en huidziektes.

Het kusttoerisme werd versterkt met de bouw van het eerste badhuis in 1818, een houten paviljoen op de plaats van het huidige Kurhaus. Het paviljoen bestond uit een wachtkamer en vier badkamers met uitzicht op zee. Alle kamers waren voorzien van een bad met twee kranen: één voor warm en één voor koud zeewater. Het water werd uit de zee gehaald met paard en wagens en opgeslagen in reservoirs. Alleen al in het eerste jaar verwelkomde het badhuis zo'n 1400 baders. Een verblijf aan zee werd een gewilde aangelegenheid onder de welgestelde klasse en het baden werd steeds populairder, op de badstranden verschenen tientallen rieten strandstoelen en houten badhokjes.

Al snel kwamen er strikte regels voor de kleding van de voorheen altijd ontblootte mannelijke badgasten, zoals bleek uit een bericht van de Haagse burgemeester in 1819: *"Er zal in open zee niet gebaad worden dan met zoogenaamde zwembroeken!"*.

Ook voor vrouwen volgden er strikte regels voor de kleding die niets onthullend mocht zijn, de invoering van de badmode was hiermee geboren. De badkleding van het begin van de negentiende eeuw verschilde vaak niet van de zomerjurken zoals vrouwen die droegen en was gemaakt van zware stoffen. Omdat de dames er ook in het water vrouwelijk uit wilden zien, droegen ze badjurken met een korset dat net als bij gewone jurken stevig dicht geregen moest worden.

Louis Soonius (1883-1956), een alomtgeprezen kunstenaar van deze jongere generatie strandschilders, is bij een breed publiek geliefd voor zijn zonnige, kleurige strandgezichten. Den Haag en Scheveningen vormden zijn grootste inspiratiebron, waar hij met een korte onderbreking zijn gehele leven woonde. Soonius bezocht regelmatig het vissersdorp en de sobere huizen inspireerde hem tot het vervaardigen van lieflijke interieurscènes. Maar bovenal schilderde hij Scheveningen en het zomerse strandvermaak aldaar met spelende kinderen en flanerende badgasten.

Een populaire vorm van vermaak was het ezeltje rijden voor de kinderen. Dit werd dan ook vastgelegd door Soonius, Willem Maris (1844-1910), een graag geziene strandgast, en door Isaac Israëls (1865-1934) in zijn befaamde werk in het Rijksmuseum te Amsterdam. Voor een paar cent konden kinderen een ezeltje huren om vervolgens een rondje te rijden over het strand. De ezeltjes werden begeleid door de dorpelingen uit de omgeving en in dergelijke schilderijen zijn dan ook beide kanten van het negentiende eeuwse strandgezicht verbeeld.

Niet alleen Scheveningen, maar ook Domburg werd een populaire bestemming. Rond 1870 trokken ook de eerste kunstenaars naar Domburg, dat vanwege het befaamde Zeeuwse licht een sensatie was om te schilderen. Met de komst van Jan Toorop (1858-1928) in 1896 werd het Zeeuwse plaatsje pas echt op de kaart gezet, in 1911 opende Toorop de eerste Domburgse tentoonstelling. De schilderijen van Willem Vaarzon Morel (1868-1955) zijn een prachtige verbeelding van het Domburg wat uitgroeide tot een populair kuuroord. Het was voor hem en andere kunstenaars de ideale plek om te onthaasten. Het Badpaviljoen vormde het middelpunt van Domburg en herbergde een veranda, damessalon, leeskamer en biljartkamer. Daarnaast werden er concerten gegeven en dansavonden en voordrachten georganiseerd. Niet ver van het paviljoen stond het Badhotel, waar de belangrijkste bad-

gasten konden vertoeven in ruime kamers met uitzicht over zee.

Het kusttoerisme werd in de beginjaren nog gezien als een serieuze zaak, wat plaatsvond onder medisch toezicht. De badstoelen op het strand beschermden de lelieblanke huid van de dames tegen het zonlicht, een bruine huid was immers voor de landbouwers. De schilderijen uit deze periode zijn als het ware historische documenten van deze spraakmakende tijd, die niet is weg te denken uit de Nederlandse geschiedenis.

70

70

Willem Vaarzon Morel

(Zutphen 1868 - Koudekerke 1955)

Elegante dame op het strand van Domburg

Gemonogrammeerd en gedateerd 1906 r.o.

Olieverf op doek, 20.8 x 34.7 cm

Herkomst:

Afkomstig van familie van de kunstenaar

N.B.:

Dit deel van het strand, gelegen achter het Badhotel in Domburg, was een geliefde locatie van de kunstenaar om te werken. Hij liet zich inspireren door de bezoekers van het hotel, die flanierend met hun elegante gewaden het strand bezochten.

€ 5.000 - 7.000

71

71

Louis Soenius

(Den Haag 1883 - 1956)

Een zonnige dag op het strand van Scheveningen met het Kurhaus op de achtergrond

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 40.7 x 60.7 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 2 januari 2006, lot 348

- Particuliere collectie, Nederland

€ 12.000 - 15.000

72

72

Willem Maris

(Den Haag 1844 - 1910)

Ezeltes op het strand

Gesigneerd en gedateerd 1867 r.o.

Olieverf op doek, 20,4 x 30,6 cm

Herkomst:

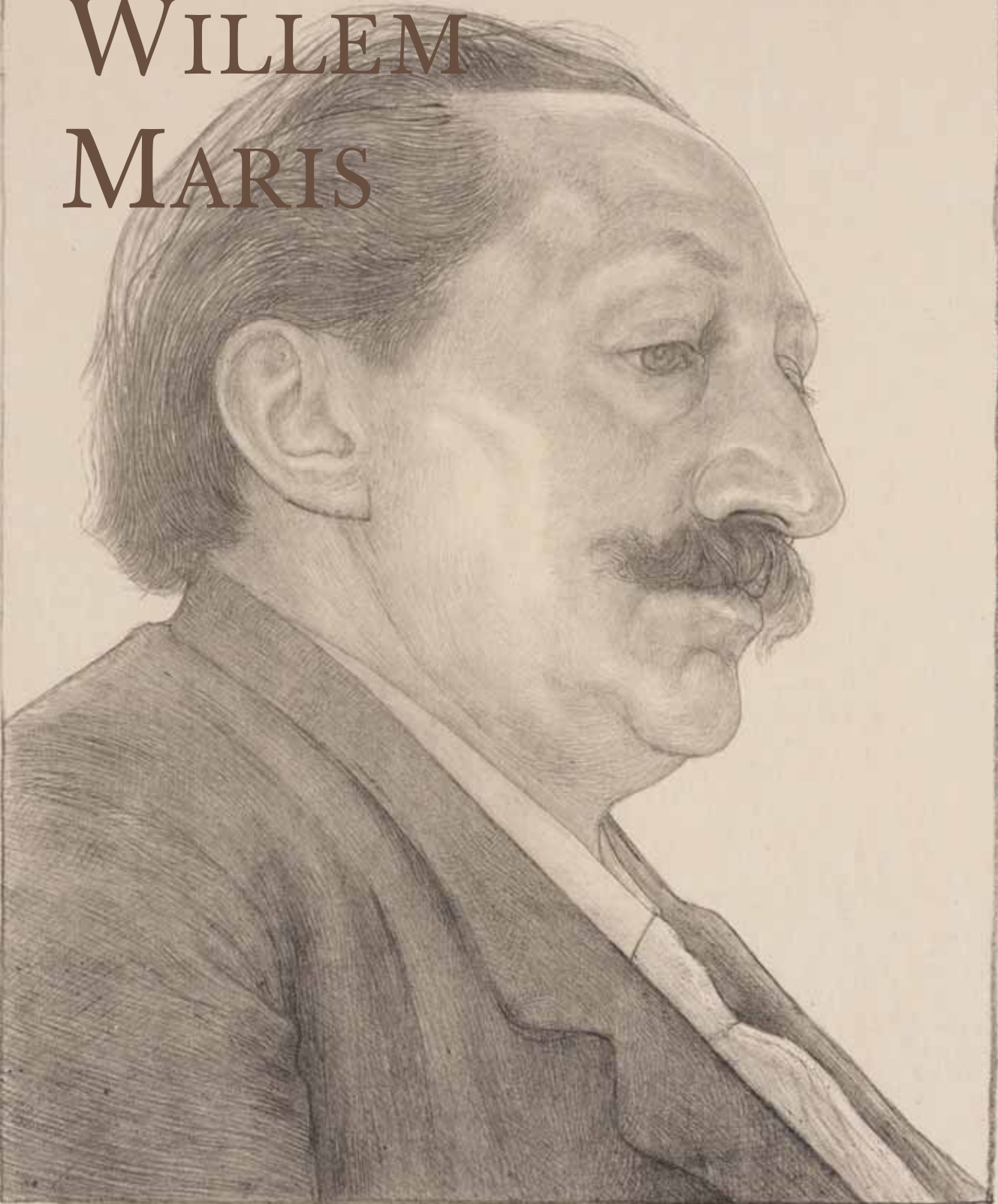
- Kunsthandel Bies, Eindhoven (2014) (incl. kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Canada

€ 20.000 - 30.000

v '93

WILLEM MARIS

De familie Maris behoort tot één van de bekendste Nederlandse kunstenaarsfamilies met Mattheus Maris als vader van de drie gebroeders Jacob, Willem en Matthijs. Als meester-drukker bracht hij vaak prenten van werken van befaamde kunstenaars mee naar huis. Met grote bewondering begonnen zijn zonen met het kopiëren van deze meesterwerken en zo ontwikkelden zij zich tot zeer invloedrijke schilders en dragers van de Haagse School. In het ouderlijk huis werd aan de voorkant een atelier ingeruimd, achter de drie ramen stond elk een schildersezel; voor elke broer één.

Willem Maris was één van de belangrijkste vertolkers van de Haagse School, waarin het vertrouwde beeld van het Hollands landschap bewaard is gebleven. Het gezin woonde in het centrum van de stad, van waaruit Willem van jongs af aan naar buiten trok om de omgeving te tekenen. De jonge talentvolle Maris groeide uit tot een internationale meester. Al sinds zijn jeugd werkte Maris in de open lucht en naar de vrije natuur, veelal rondom zijn ouderlijk huis. Zijn eerste tekenlessen kreeg hij thuis van zijn oudere broer Jacob, aan de hand van zijn vaders prenten. Willem was grotendeels autodidact, maar volgde op 18-jarige leeftijd tekenles aan de Haagse Academie en ontving daarnaast vele adviezen van de dierenschilder Pieter Stortenbeker (1828-1898). De jonge kunstenaar was vaak te vinden in het Mauritshuis, waar hij de grote meesters kopieerde, met als zijn grote favoriet de dierenschilder Paulus Potter (1625-1654).

Van zijn broers, die een reis door Europa maakten, hoorde de jonge Willem over de Franse schilders van Barbizon. Zij schilderen niet in hun atelier, maar in de buitenlucht wat baanbrekend was voor die tijd. Het werken in de vrije natuur beviel ook de jongste Maris en na de verkoop van zijn eerste schilderij reisde Willem Maris naar het Gelderse Oosterbeek. Hier ontmoette hij de kunstenaar Anton Mauve (1838-1888). Over deze later legendarische ontmoeting met Mauve schreef Maris: “...een paar dagen daarna zit ik ergens te schilderen – en daar komt een van die snoeshanen achter me. Nou hé, als je jong bent, vind je dat niet zoo prettig. En plots – daar slaat die vent zijn armen om mij heen en brult: ‘Ik zit hier dagenlang te ploeteren met een potloodje – te krabbelen en te krabbelen – en jij hebt het ineens!’ ‘t Was... Mauve.” De vele daaropvolgende zomers trokken zij samen de natuur in. In Oosterbeek, het Nederlandse Barbizon, ontwikkelde hij zijn eigen stijl.

In 1863 nam Maris deel aan de Tentoonstelling van Levende Meesters, waar het talent van de jonge schilder niet onopgemerkt bleef. Zijn schilderij *Een zinderende zomerdag in de Hollandse polder* ondervond veel waardering. Het ging Maris om het vastleggen van de manier waarop het licht zijn onderwerpen beroerde en maakte dankbaar gebruik van de eigen-

aardigheden van de Franse en *plein air* schilders. In 1901 schreef hij in een brief: “Voor zoover ik mij herinneren kan, was ik voor mijn twaalfde jaar [...] al in de weilanden aan 't teekenen van koeien [...] ik heb meestal buiten gewerkt, 's zomers in het veld, 's winters in de stallen.”

Aanvankelijk vonden zijn werken in de Haagse kunstwereld enige tegenstand: “Wij waren de revolutionairen. Een tegenwerking dat we hebben gehad. In 't Kurhaus heeft tijdens onze eerste tentoonstelling een pamflet gelegen tegen ons. We werden uitgescholden voor ‘modderschilders’. De oude Vogel (behorend tot de oude garde) toornde in een Pulchri-vergadering: ‘ze moeten uitgeroeid worden!’” Na zijn huwelijk moest er brood op de plank komen en vervaardigde Maris in korte tijd veel schilderijen. Bij het deftige en welgestelde Haagse publiek waren Maris' intieme schilderijen zeer in trek. Steeds vaker verdiende men veel geld aan de koloniën of startte men met succes een onderneming, waardoor de vraag naar kunst vergrootte. De aantrekkingskracht van Maris' werk op deze klanten ligt vooral in zijn onderwerpskeuze. Met één blik op zijn werk waanden de stadsbewoners zich even buiten en ontsnapten ze aan de drukke dagelijkse bezigheden.

Na het weinig gelukkig eerste huwelijk met Maria Jacoba Visser, hertrouwde hij na haar overlijden met Antonia Gijsberta van Bijlevelt in 1890. Zij was de dochter van de latere directeur van de Fransche Opera in Den Haag (de tegenwoordige Koninklijke Schouwburg). Door dit huwelijk kwam Willem midden in het artistieke en culturele leven van Den Haag te staan. Volgens broer Matthijs hield Willem zich behoorlijk bezig met zijn maatschappelijke status. Hij zou ineens geaffecteerd zijn gaan praten en hij “stuurde nouw en dan een verdommetje naar zijn keel...”, aldus kleinzoon M.H.W.E. Maris in 1942.

Het gezin Willem Maris kende een goed leven. Besteding daarvan is de aankoop van het herenhuis aan de Van Lennepweg in 1896, waarvan Willem eerste eigenaar was. In 1899 kocht hij ook de grond aan de overkant en liet daar een half vrijstaand herenhuis op bouwen, met een groots atelier in de achtertuin waar hij de sfeer en stemming van het landschap verbeeldde. Willem Maris onderhield een hechte vriendschap met collega-kunstenaars Anton Mauve en Hendrik Willem Mesdag, met wie hij in 1876 de Hollandsche Teeken-Maatschappij oprichtte. Willem was op zijn beurt leermeester van kunstenaar George Hendrik Breitner (1857-1923). Werk van de hand van Willem Maris bevindt zich in de collecties van het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum te Amsterdam en het Haags Gemeentemuseum.

73

73

Isaac Israëls

(Amsterdam 1865 - Den Haag 1934)

De groentenmarkt

Gesigneerd r.o.

Aquarel en potlood op papier, 32 x 41.4 cm

Herkomst:

- Veiling AAG, Amsterdam, 12 november 2012, lot 30

- Particuliere collectie, Nederland

€ 10.000 - 15.000

74

Isaac Israëls

(Amsterdam 1865 - Den Haag 1934)

Verpleegster (ca. 1919)

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 60.5 x 50.8 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 15 april 2008, lot 112

- Veiling Hampel, München, 30 juni en 1 juli 2011, lot 880

- Particuliere collectie, Nederland

N.B. I:

Geregistreerd bij het RKD onder bovengenoemde beschrijving en afb.nr. 1000310508.

N.B. II:

Israëls vervaardigde dit werk vermoedelijk tijdens zijn verblijf in het Haagse Zuidwalziekenhuis in 1919. De hier geportretteerde verpleegster betreft mogelijk Letty Gestman, voor wie Israëls een zekere passie zou hebben gehad.

€ 10.000 - 15.000

75

75

Marius Bauer

(Den Haag 1867 - Amsterdam 1932)

Oosterling met beladen kameel

Gesigneerd l.o.

Aquareel op papier, 55.5 x 36.2 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 1.500

76

Marius Bauer

(Den Haag 1867 - Amsterdam 1932)

Bazaar

Gesigneerd met initialen l.o.

Zwart krijt op papier, 53 x 66.2 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Frans Buffa & Zonen, Amsterdam (inv.no. 3716)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.500 - 2.000

76

77

77

George Hendrik Breitner

(Rotterdam 1857 - Amsterdam 1923)

Ruiter

Gesigneerd r.o.

Zwart krijt op papier, 26.1 x 33.9 cm

Herkomst:

- Collectie A.C. van Ommen van Guijjik, Laren (NH)

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 28 april 1998, lot 283

- Particuliere collectie, Nederland

Tentoonstelling:

Stedelijk Museum, Amsterdam, *Breitner en Amsterdam*, 26 september

- 3 november 1947, nr. 137

N.B.:

Verso een schets in houtskool voorstellende *Liggend naakt*.

€ 2.000 - 3.000

78

78

George Hendrik Breitner

(Rotterdam 1857 - Amsterdam 1923)

Cavalerie op een landweg (1881)

Gesigneerd l.o.

Aquarel op papier, 37,2 x 60,2 cm

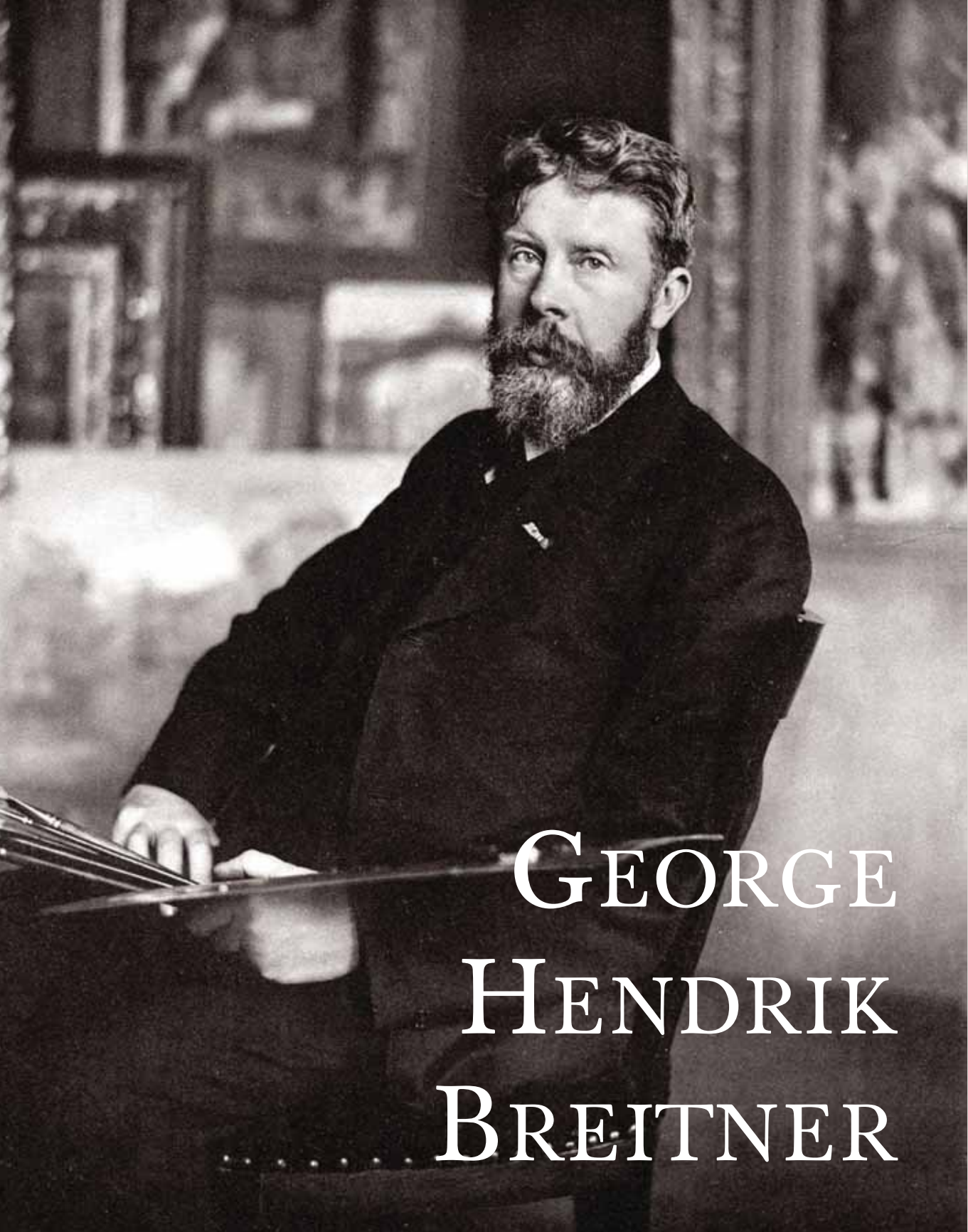
Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD onder bovengenoemde beschrijving en
afb.nr. 0000161982.

€ 3.500 - 4.500

GEORGE
HENDRIK
BREITNER

Breitner staat bekend als kunstenaar van het Amsterdamse Stadsleven, maar aanvankelijk verwierf hij bekendheid als schilder van het militaire genre. Al op achtjarige leeftijd tekende hij oorlogstaferelen, waarin paarden en hun met elkaar vechtende berijders keer op keer werden verbeeld. Hendrik Willem Mesdag (1831-1915) was zeer onder de indruk van zijn talent en vroeg hem dan ook de paarden en de artillerie te schilderen in zijn beroemde Panorama.

Paarden hebben in het werk van Breitner steeds een belangrijke rol gespeeld. Van jongs af aan was hij zeer geïnteresseerd in militaire manoeuvres van de cavalerie en gedurende zijn oeuvre bleven deze manoeuvres een belangrijke rol spelen. Zo maakte hij deze ook tot onderwerp van zijn foto's, in een periode waarin hij het militaire thema in zijn schilderkunst al verwisseld had voor het Amsterdamse stadsleven. Zo fotografeerde hij in de stad de werkpaarden voor de tram, voor de trekschuit, voor de karren en voor de 'aapjes', een Amsterdamse benaming voor de taxi's in het toenmalige stadsverkeer.

Tot 1876 werkte Breitner op het kantoor van de graanfirma Palthe & Haentjes te Rotterdam en bracht hij zijn vrije tijd door met tekenen. Op twintigjarige leeftijd besloot Breitner zich aan te melden bij de Haagse Academie voor Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen. Al het daaropvolgende jaar gaf Breitner tekenles aan de Leidse avondacademie *Ars Aemula Naturae*, met ondermeer Floris Verster als zijn leerling. *"Het eenige wat mij altijd bijzonder interesseerde, waren de teekeningen, die hij maakte aan een lessenaar staande, op vellen los papier, paarden met soldaten en kanonnen, die ik soms tersluiks kon bewonderen, want zien liet hij ze nooit."*, aldus Floris Verster over zijn leermeester.

Breitner vertoonde zich dat jaar op vele tekenavonden in Den Haag, waar hij in de artistieke kringen al vroeg wist op te vallen door een mengsel van bravoure en raadselachtigheid. Dit kwam overeen met zijn snel verworven status van ongeslepen diamant, een geniaal maar instinctief schilder. Zo schreef schilder en criticus G.H. Maris: *"Men behoefde hem maar eens een aquarelletje te zien aanzetten, het blok tussen de enkels, kleur druïpend in de rake waarden der aangezette tonen, - en in die van kleurdoorvoede natheid het wit van een schort, het blauw van een soldatenpak te zien ontstaan - om in volle bewondering het 'wie doet het hem na' uit te kunnen roepen, de bewondering voor den kleurvirtuoos om wien men geschaard stond."* Het lidmaatschap van de Haagse

kunstenaarsvereniging Pulchri vormde een volgende stap in het kunstenaarsleven, hier raakte Breitner bevriend met kunstenaars Willem de Zwart (1862-1931) en Isaac Israëls (1865-1934).

Op jonge leeftijd raakte Breitner onder de indruk van de Rotterdamse historieschilder Charles Rochussen (1814-1894). Rochussen schilderde vele soldatentaferelen, waarbij zijn grote kennis van historische kostuums en uniformen hem goed van pas kwam. Rochussen koos pas op relatief late leeftijd voor het schildersvak, in de tijd dat hij nog studeerde aan de Koninklijke Academie in Den Haag verkreeg hij al zijn eerste Koninklijke opdracht. Rochussen was zeer bedreven in het verbeelden van dieren en zijn Koninklijke opdrachten boden talrijke gelegenheden om paarden te tekenen. Op uitnodiging van de koning was Rochussen in de jaren zestig dan ook aanwezig bij grootscheepse militaire oefeningen in Milligen, wat een serie indrukwekkende aquarellen opleverde, een grote inspiratiebron voor Breitner. Rochussen koos niet langer voor het dramatische hoogtepunt, maar het moment vlak daarvoor of erna. Hij verbeeldde de spanning van wat nog komen ging of de chaos achteraf, zo zijn deze historische schilderijen minder afstandelijk dan gebruikelijk was destijds. Net als Rochussen wilde Breitner de vaderlandse geschiedenis op deze wijze verbeelden, met veel paarden en soldaten, en liet zich dan ook graag door hem adviseren.

In 1880 kreeg Breitner de mogelijkheid te werken op het atelier van Willem Maris (1844-1910), van wie hij het schilderen in olieverf leerde. Vanaf dat jaar tot het begin van de jaren negentig zond Breitner regelmatig werk met militaire onderwerpen naar tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Zijn werken uit deze periode tonen de dynamiek van militaire oefeningen. Om deze te bestuderen woonde Breitner gewapend met een schetsboek diverse militaire manoeuvres bij, ondermeer in Scheveningen, Brabant en Arnhem. Zijn militaire stukken werden als confronterend ervaren, omdat de onstuimige militairen te paard vaak frontaal op de toeschouwers lijken af te stormen.

De confrontatie die de werken van Breitner bij de toeschouwer opriep, werd ook opgemerkt door Vincent van Gogh (1853-1890). In juli 1883 trof Van Gogh deze militaire werken aan op Breitners atelier: *"Tegen de schoorsteen zie ik iets staan, 3 oneindig lange repen, die ik eerst voor zonneblinden hield. Doch bij*

nadere beschouwing bleken het doeken te zijn in dit formaat. (...), beschilderd met een niet onmystiek toneel, waarschijnlijk uit de Openbaring getrokken, zou men geneigd zijn te menen op 't eerste gezicht. Doch naar ik mij heb laten vertellen zijn het de manoeuvres der artillerie in 't duin."

Aan het militaire thema valt de ontwikkeling van Breitner als schilder af te lezen. Gaandeweg ontwikkelde hij zich als een schilder die de verhalende kwaliteiten van zijn schilderijen inruilde voor picturale kwaliteiten, waarbij de tekening, en daarmee ook de details, vaak veronachtzaamd werden. Dit werd hem in het begin echter niet altijd in dank afgenomen. Toen hij in 1882 de aquarel *De Hoefsmid* instuurde om aangenomen te worden als lid van de Hollandse Teekenmaatschappij werd Breitner, mede door tegenstemmen van Anton Mauve en Jozef Israëls, afgewezen. Zijn kenmerkende manier van schilderen stuitte ook op verzet bij critici: *"De kunstenaar moet zich in acht nemen om niet de teekening ter wille van de kleur te verwaarlozen; het valt niet te ontkennen dat de Haagse School in dit opzicht gevaarlijk is voor den beginnenden artist."*, aldus criticus Fred. J. Verheijst.

Al snel sloeg de afkeer om in bewondering. Breitners huzaren taferelen zijn mogelijk een van de eerste werken die de benen van paarden in galop correct weergeven. Zo schreef Willem Witsen, onder zijn criticuspseudoniem Verbechem: *"Zie die heerlijke harmonie van emotioneele kleuren, dat warme wit, dat vette metaalgrijs; met noten donkerblauw en sombergeel; die een gereflecteerd-donkere, gloeiende omgeving met hier en daar een matte lichtveeg. – Het is voor het eerst dat dit schilderij in het openbaar goed te zien is; op de tentoonstellingen waar het geweest is werd het – onbegrepen – in een hoek of te hoog gehangen."*

Breitner meldde zich – al tamelijk bekend en berucht – in 1886 aan voor de Rijksacademie in Amsterdam. Tot verbazing van velen werd een van Breitners militaire werken aangekocht voor de collectie van het Rijksmuseum, een eer die zelfs de gebroeders Maris en Anton Mauve destijds nog niet te beurt was gevallen. Ongemakkelijk, onaangepast, maar kleurrijk en beroemd stapte Breitner rond in de Haagse en daarna Amsterdamse kunstwereld. Breitners positie in de kunstwereld was pikant door zijn imago als impulsief, door instinct gedreven gevoelsmens. Hij voldeed aan het cliché door zich soms grillig en onaangepast te gedragen, hetgeen zowel in zijn voordeel als in zijn nadeel werkte. Men bewonderde er de ongepolijste directheid van het originele kunste-

naarschap in, dat zich van burgerlijke conventies en vastgeroeste regels niets aantrok. In 1886 verhuisde Breitner naar Amsterdam. Hij deed dit volgens Jan Veth om *"ten eerste de stad zelve met haar grootsche schilderachtigheid, ten tweede het geestelijk leven onder de jongelui in het toenmalig Amsterdam."* Op 5 juni 1923 stierf hij in het harnas, zittende achter zijn schildersezel.

79

80

81

82

79

Constant Artz

(Parijs 1870 - Soestdijk 1951)

Vertier langs de waterkant

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 18,2 x 24,7 cm

€ 800 - 1.200

81

Constant Artz

(Parijs 1870 - Soestdijk 1951)

De eerste zwemles

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 30,2 x 40,5 cm

€ 1.000 - 1.500

80

Constant Artz

(Parijs 1870 - Soestdijk 1951)

Moeder met kroost bij de waterkant

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 14 x 19 cm

€ 600 - 1.000

82

Constant Artz

(Parijs 1870 - Soestdijk 1951)

Eendenfamilie aan de waterkant

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 40,1 x 50 cm

€ 1.000 - 1.500

83

84

85

86

83

Jan Hillebrand Wijsmuller

(Amsterdam 1855 - 1925)

Boerenerf

Gesigneerd en gedateerd '92 r.o.

Olieverf op doek, 41.2 x 61.4 cm

€ 800 - 1.200

84

Willem Cornelis Rip

(Rotterdam 1856 - Den Haag 1922)

Kunstenaars, waaronder W.C. Rip, in bergachtig rivierlandschap

Gesigneerd en gedateerd 75 r.o.

Olieverf op paneel, 20.6 x 27.1 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 24 oktober 2006, lot 3

- Particuliere collectie, Nederland

N.B. I:

Opgenomen in het online archief Willem Cornelis Rip.

N.B. II:

Rip vervaardigde dit vroege werk in de tijd dat hij lessen volgde bij Karl Theodor Piloty (1824-1886) in Duitsland.

€ 800 - 1.200

85

Willem Cornelis Rip

(Rotterdam 1856 - Den Haag 1922)

"Bij Veere"

Gesigneerd l.o.

Gesigneerd en getiteld verso

Olieverf op doek, 46.1 x 65.3 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

86

Willem Cornelis Rip

(Rotterdam 1856 - Den Haag 1922)

"Morgen bij Megen"

Gesigneerd l.o.

Gesigneerd en getiteld verso

Olieverf op paneel, 26.9 x 36 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

87

88

87

Willem Cornelis Rip

(Rotterdam 1856 - Den Haag 1922)

“Opkomend onweder”

Gesigneerd r.o.

Gesigneerd en getiteld verso

Olieverf op doek, 46.9 x 91.2 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 5 september 2007, lot 311
  - Particuliere collectie, Nederland
  - Veiling Christie's Amsterdam, 13 maart 2012, lot 63
  - Particuliere collectie, Nederland
- € 2.000 - 3.000

88

Jan Hendrik Weissenbruch

(Den Haag 1824 - 1903)

Gezicht op Noorden

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek op paneel, 17,8 x 46 cm

€ 2.000 - 3.000

89

90

89

Jacob Maris

(Den Haag 1837 - Karlsbad 1899)

The end of the day

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 48.6 x 79 cm

N.B.:

Vergelijkbare werken van deze kunstenaar bevinden zich in de collecties van het Gemeentemuseum te Den Haag en het Rijksmuseum te Amsterdam.

€ 1.000 - 2.000

90

Jacob Maris

(Den Haag 1837 - Karlsbad 1899)

River scene with barge

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 40.4 x 50.8 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Arthur Tooth & Sons, Londen

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Geregistreerd in het archief van Arthur Tooth & Sons (Tate Gallery of Art, Londen).

€ 1.500 - 2.500

91

92

91

Willem Bastiaan Tholen

(Amsterdam 1860 - Den Haag 1931)

Un après-midi en bateau

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek, 62 x 89.6 cm

€ 2.000 - 3.000

92

Willem Bastiaan Tholen

(Amsterdam 1860 - Den Haag 1931)

Vuurtoeren in de duinen van Terschelling (1914)

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 45.8 x 55.5 cm

Herkomst:

- Veiling Hommes, Valkenburg, 25 september 1972, lot 119

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Voor een vergelijkbaar werk, zie: Anneke de Jong, *Willem Bastiaan Tholen 1860-1931*, Gouda 1993, pag. 87 en pag. 89 (afb.nr. 110) (veiling Sotheby's, Amsterdam, 26 oktober 1998, lot 291).

€ 800 - 1.200

WILLEM ROELOFS

Na de romantische en classicistische stijl van het begin van de negentiende eeuw, vormden de schilderijen van Willem Roelofs een vernieuwing in de schilderkunst. Net als de leden van de School van Barbizon schilderde Roelofs *en plein air*. Zo wist hij als geen ander zijn landschappen met een buitengewone raakheid en mate van virtuositeit uit te voeren. Hierdoor wordt hij tegenwoordig beschouwd als de voorloper van het Nederlands impressionisme en een schilder die van onmiskenbaar belang is geweest voor de ontwikkeling van de Haagse School.

Willem Roelofs werd in 1822 geboren in Amsterdam als de oudste zoon van de steenfabrikant Otto Willem Roelofs en zijn vrouw Wilhelmina Carolina Pronkert. Al op zeer jonge leeftijd beoefende Roelofs de tekenkunst; een overgeleverd kinderschrift met tekeningen duidde op het ongekeende talent dat deze kunstenaar op achtjarige leeftijd al bleek te hebben. Het gezin verhuisde naar Utrecht, waar Roelofs zijn eerste tekenlessen kreeg van de minder bekende Abraham Hendrik Winter (1800-1861). Hier vervaardigde hij het eerste bekende geschilderde landschap, daterend uit 1837. Vervolgens verhuisde het gezin naar Den Haag, waar Roelofs in 1840 de mogelijkheid werd geboden om te werken in het atelier van de landschapschilder Hendrikus van de Sande Bakhuyzen (1795-1860). Samen met zijn leermeester ondernam Roelofs een studiereis langs de Rijn, waar hij zijn eerste olieverfschetsen vervaardigde.

Aanvankelijk bewonderde Roelofs de romantische landschapschilderkunst van kunstenaars als Barend Cornelis Koekkoek (1803-1862) en Andreas Schelfout (1787-1870). Deze bewondering is dan ook nog altijd zichtbaar in zijn gedetailleerde en dramatische landschappen, gevuld met grote eiken en dreigende wolken. Vaak voegde Roelofs lieflijke figuren toe aan zijn taferelen, die door de grootsheid van de natuur nietig en kwetsbaar leken te worden.

In 1847 was Roelofs betrokken bij de oprichting van het schilder-kunstig genootschap Pulchri Studio. Vervolgens besloot hij te verhuizen naar Brussel, waar hij een groot gedeelte van zijn leven zou blijven wonen. Ook in Brussel verwierf Roelofs grote successen met zijn Hollandse landschappen. De Belgische Koning Leopold verwierf zijn werk *Landschap in Gelderland*, waarmee de internationale reputatie van Roelofs definitief werd gevestigd.

Tussen 1820 en 1870 trokken veel schilders uit Parijs naar Barbizon, vlakbij Fontainebleau en de vlakte van Chailly. De schilders maakten werken die bedoeld waren als reactie op de Romantiek en de veelvoorkomende historieschilderstukken. De leerlingen van deze school trokken de natuur in om zodoende zoveel mogelijk werken *en plein air* (in de open lucht) te produceren. Ze probeerden de natuur zo goed mogelijk weer te geven. Belangrijk hierbij was de ervaringswereld en sfeer die de natuur op het moment zelf kon oproepen. Het was dus niet per definitie de bedoeling om de werkelijkheid te registreren. De leden van de school hadden bovendien veel bewondering voor het realisme dat de Hollandse oude meesters in hun werken wisten te behalen. Belangrijke schilders van de School van Barbizon zijn onder andere Théodore Rousseau (1812-1867), Jean François Millet (1814-1875) en Camille Corot (1796-1875). De schilders van Barbizon waren in veel gevallen ook bekwaame graveurs. Er zijn dan ook veel etsen en litho's overgeleverd die ons herinneren aan deze tijd.

Naast kunstenaars uit Parijs trokken ook vele Nederlandse schilders

naar Barbizon om hier geïnspireerd te worden. Willem Roelofs gold hierbij als een van de voornaamste voorbeelden. Na het zien van de werken bij de zogeheten School van Barbizon, brak Roelofs in 1852 definitief met de romantische en classicistische traditie. Niet langer schilderde hij gedramatiseerde en overweldigende landschappen, maar probeerde hij de natuur in impressies en levende lijve vast te leggen. Als een van de eerste Nederlandse kunstenaars trok hij, in navolging van de schilders van de School van Barbizon, er in de zomer op uit om de natuur op deze manier direct als inspiratiebron te gebruiken. Hij maakte vele natuurstudies in olieverf, waterverf, krijt en potlood. Dergelijke studies in de buitenlucht vormden de basis voor Roelofs' grotere, gewoonlijk meer complexe, atelierstukken.

Roelofs ondernam meerdere reizen naar Barbizon, ongeacht de weersomstandigheden trok hij de wijde natuur in om zo de atmosfeer van dat moment vast te leggen. Na zijn reis in 1856 schilderde Roelofs enkel nog impressies van landschappen en taferelen met rietrijke plassen, molens aan de horizon en kleurrijke luchten. Daarnaast reisde hij veel door Nederland, waar hij niet eerder vastgelegde landschappen schilderde, zoals in Abcoude, Leidschendam en Texel. Hiermee is Roelofs niet alleen van groot belang geweest voor de successen van de Haagse School, maar ook voor de internationale schilderkunst.

In 1855 behoorde Roelofs tot de oprichters van de Société Royale Belge des Aquarellistes te Brussel. Dit genootschap organiseerde tentoonstellingen voor Belgische aquarellisten en was in eerste instantie een besloten genootschap, welke een limiet van twintig leden hanteerde. Naarmate het succes van de jaarlijkse aquarel-tentoonstelling groter werd, groeide ook het aantal leden. Na enige jaren werden hier, mede dankzij Roelofs, ook de schilders van de Haagse School voor uitgenodigd. Daarnaast hield de vereniging er een aparte categorie leden op na, die bestond uit liefhebbers en verzamelaars. In 1876 werd in Den Haag de Nederlandse variant van het gezelschap opgericht: de Hollandsche Teekenmaatschappij.

Roelofs leed een veelbewogen leven. Hij was van groot belang voor de ontwikkeling van de meesters van de Haagse School en de internationale herwaardering van de Nederlandse schilderkunst in de negentiende eeuw. Doordat Roelofs een van de eerste Nederlandse kunstenaars was die op alle vlakke brak met de traditie van de Romantiek, heeft hij veel invloed uitgeoefend op kunstenaars die tegenwoordig een grote naam genieten. Zo maakte hij in 1866 kennis met de befaamde Hendrik Willem Mesdag (1831-1915), van wie hij enige jaren leermeester zou worden. Andere gerenommeerde schilders die in de leer zijn geweest bij Roelofs zijn onder andere Alexander Mollinger (1836-1867), Jan Theodoor Kruseman (1835-1895), Paul Joseph Constantin Gabriël (1828-1903) en Frans Smislaert (1862-1944).

Ook is Roelofs van groot belang geweest voor de schilderscarrière van zijn beide zoons. In 1887 keerde Roelofs terug naar Nederland en vestigde hij zich met zijn gezin in Den Haag. Hoewel zijn gezondheid vanaf 1892 gestaag achteruit ging, bleef hij schilderen. Naast het analyseren van de natuur, bestudeerde en verzamelde Roelofs zijn leven lang ook een uiteenloop aan insecten. Zo maakte hij studies van snuitkevers en schreef hierover in verschillende wetenschappelijke tijdschriften. Hij richtte zelfs de Belgische vereniging voor entomologie op, waarvan hij in 1878 voorzitter werd.

93

93

Willem Roelofs

(Amsterdam 1822 - Berchem 1897)

*Ophaalbrug in landschap bij Reeuwijk, Zuid-Holland (1887)*Gesigneerd, gedateerd -17 Maart 1887- en geannoteerd *Aan mijn vriend en leerling F. Smissaert r.o.*

Olieverf op doek op paneel, 27,3 x 39,9 cm

Herkomst:

- Collectie jhr. Frans Alexander Ewout Lodewijk Smissaert (1862-1933), Laren (NH) (circa 1887)
- Collectie familie Smissaert, Laren (NH)
- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

H.P. Bremmer, *Willem Roelofs. 100 lichtdrukken naar zijn werken vertegenwoordigd op de eeretentoonstelling in Pulchri Studio, oktober 1907*, W. Versluys, Amsterdam, 1909, plaatnr. 80 (afb.)

Tentoonstelling:

Pulchri Studio, Den Haag, *Eeretentoonstelling Willem Roelofs 1822-1897*, 1907

€ 4.000 - 5.000

94

95

96

97

94

Johannes Evert Akkeringa

(Blinjoe 1861 - Amersfoort 1942)

Bessen plukken op een zomerse dag

Gesigneerd r.o.

Aquarel op papier, 25.5 x 34.6 cm

Herkomst:

- Kunsthandel E.J. van Wisselingh & Co., Amsterdam (inv.no. 5723)

- Veiling AAC, Amsterdam, 19 april 2004, lot 122

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

95

Hermanus Numan

(Ezinge 1744 - Amsterdam 1820)

Tochtje te paard

Gesigneerd l.o.

Aquarel op papier, 33.6 x 45.9 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Thomas Agnew & Sons, Londen (inv.no. 40759)

- Gebr. Douwes Fine Art, Amsterdam (inv.no. GD 1324)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 600 - 1.000

96

Louis Apol

(Den Haag 1850 - 1936)

Boerderij in een winterlandschap

Gesigneerd r.o.

Aquarel op papier, 38.3 x 52.8 cm

€ 2.000 - 3.000

97

Johannes Christiaan Karel Klinkenberg

(Den Haag 1852 - 1924)

*Kloostergang van de Domkerk te Utrecht*Gesigneerd en geannoteerd *Kloostergang Utrecht* r.o.

Aquarel en krijt op papier, 30 x 36.1 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 600 - 1.000

98

98

Hermanus Koekkoek jr.

(Amsterdam 1836 - Londen 1909)

*Molen aan de waterkant*Gesigneerd *J. van Couver* l.o.Gesigneerd *J. van Couver* verso

Olieverf op doek, 46.6 x 35.8 cm

N.B.:

Deze kunstenaar schilderde tijdens zijn Londense periode vaak onder het pseudoniem Jan van Couver.

€ 800 - 1.200

99

100

99

Hobbe Smith

(Witmarsum 1862 - Amsterdam 1942)

In Waterland

Gesigneerd r.o.

Getiteld op etiket en met kunstenaarsstempel op spieraam

Olieverf op doek, 61.1 x 80.7 cm

€ 1.500 - 2.500

100

Paul Joseph Constantin Gabriël

(Amsterdam 1828 - Scheveningen 1903)

De samenkomst van Maas en Waal, Woudrichem

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek op paneel, 16.2 x 25 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 20 februari 1997, lot 221

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

101

101

Floris Arntzenius

(Surabaya 1864 - Den Haag 1925)

Aangemeerde boten aan de Haringkade te Scheveningen

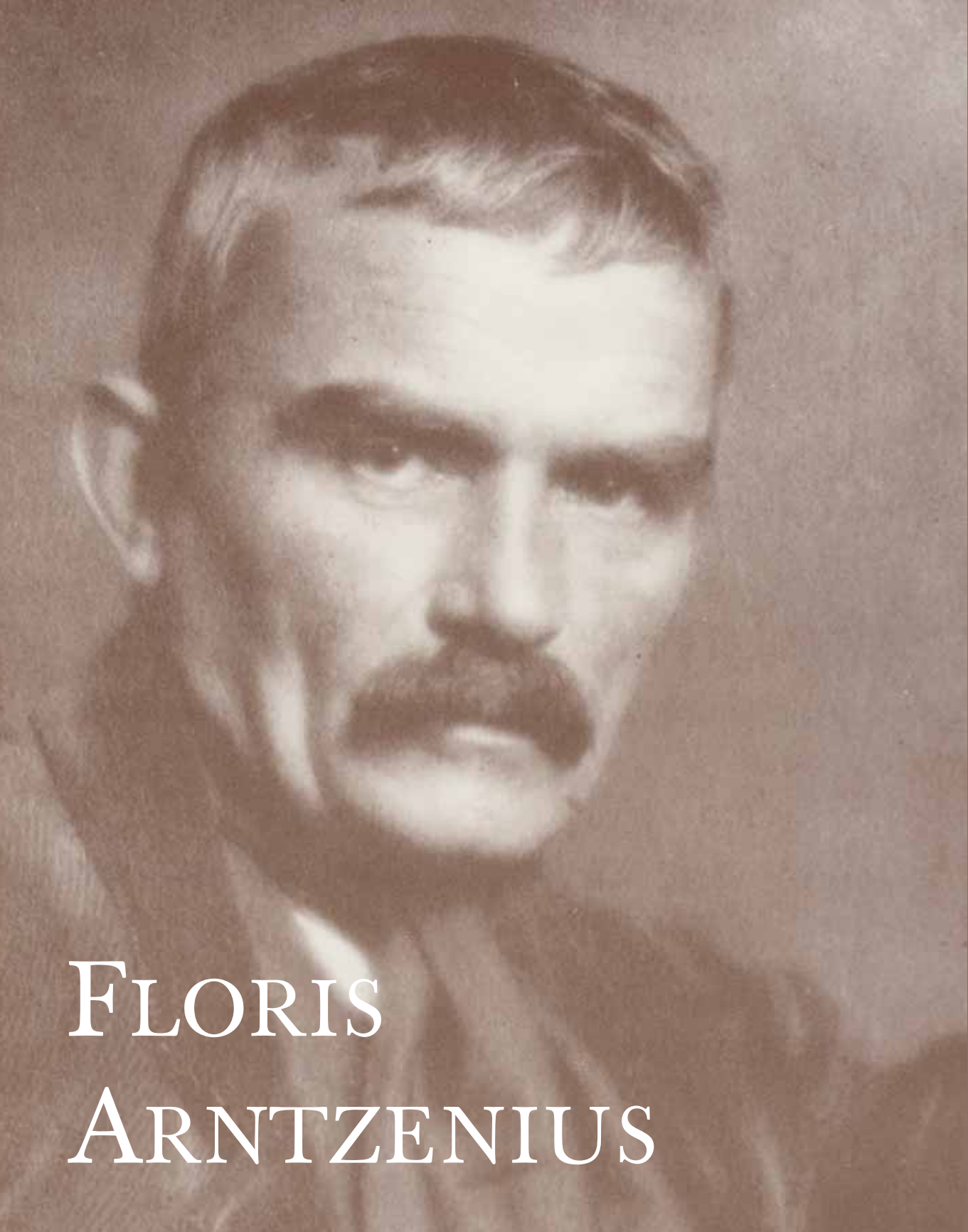
Gesigeneerd r.o.

Aquarel op papier, 46.1 x 63.6 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Verenigde Staten

€ 5.000 - 8.000

FLORIS
ARNTZENIUS

Arntzenius, Haagse tegenhanger van de grote Amsterdamse impressionisten George Hendrik Breitner en Isaac Israëls, wordt gezien als de meester van Haagse stadsgezichten. Arntzenius hield van straten na de regen, zodat het natte asfalt de kleuren weerspiegelde en het mistige weer de vormen deed vervagen. Hij was gefascineerd door het ritme van het moderne stedelijke leven, de onregelmatigheid van de stad en het gewemel van mensen en voertuigen door de straten. Zijn gedetailleerdheid en sfeertekening maken van zijn schilderijen unieke tijdsdocumenten.

Arntzenius werd geboren te Nederlands-Indië en verhuisde in 1875 naar Nederland, waar hij vanaf 1881 een opleiding volgde aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam. Tot zijn medeleerlingen behoorden ondermeer George Hendrik Breitner, Isaac Israëls en Willem Witsen. Zijn moeder, inmiddels weduwe, vestigde zich in 1892 in Den Haag, waar een grote gemeenschap van Indië-gangers bestond. Arntzenius voegde zich bij haar, waarmee hij zich verwijderde van het culturele centrum van Nederland. Uiteindelijk werd Amsterdam hem te groot en te grillig en vertrok hij naar Den Haag waar hij zich al snel thuis voelde.

In Den Haag bepaalden de oudere, nu gevestigde Haagse School-schilders het kunstklimaat, maar de naam Arntzenius raakte vrij snel gevestigd in het Haagse kunstleven. Arntzenius heeft weinig reizen ondernomen, daar de schoonheid van eigen land hem de nodige inspiratie bood. Terwijl de oudere generatie zich van de stad had afgekeerd, was voor Arntzenius zijn directe leefomgeving het voornaamste onderwerp van zijn kunst. Hoewel het straatbeeld ondertussen zeer veranderd is, zijn nu nog de kades, straten en pleinen die hij veelvuldig schilderde en aquarelleerde te herkennen. Toch zijn deze werken niet topografisch bedoeld, maar juist impressies van het moderne stedelijke leven.

Weersomstandigheden waren voor zijn schilderwerken van groot belang en Arntzenius was een meester in het weergeven van regenachtige of mistige dagen. Arntzenius trok vaak naar buiten, hij maakt reizen door heel Nederland en had daarbij een voorliefde voor pittoreske straten en kades met historische gevels. Men vermoedt haast dat Arntzenius vaker onder een paraplu dan onder een parasol schilderde, zoals de oudere Haagse School-schilders dat hadden gedaan. Als het weer veranderde, was hij uit zijn hum: *“Gisteren begon ik die kade met grijs weer en vandaag was het meer zonnig; toen moest ik de heele boel veranderen”*.

Den Haag, rustiger dan Amsterdam, nodigde hem uit tot het schilderen van intieme stadstafereelen van klein formaat, waarbij het hem vooral ging om de atmosferische stemming. Hij hield van de bedrijvigheid op de markt en de schuilen langs de Bierkade met op de wal de kleurige kisten en tonnen, van de paarden voor huurrijtuigen of sleeperswagens. Behalve in de stad werkte hij langs het kanaal naar Scheveningen, bij de zandafgravingen waar schepen het zand afvoerden en bij de Haringkade, waar nettenboetsters bezig waren. Met generatiegenoten Johannes Evert Akkeringa en Willem Bastiaan Tholen behoorde Arntzenius tot de groep meer impressionistisch werkende

schilders in Den Haag, die ook wel worden aangeduid als de tweede generatie Haagse School schilders.

Het Haagse sociale leven vond zijn neerslag in interieurs van Café Riche en Pulchri Studio, waar Arntzenius een graag geziene tafelgast was. Arntzenius illustreerde vele verhalen voor Elseviers Geïllustreerd Maandschrift en werd benoemd tot commissaris voor de tekenzaal en etsclub van Pulchri. In de kleine Haagse kunstwereld verwierf hij al snel bekendheid met zijn werken op papier. Zo werd hij in 1886 toegelaten tot de Hollandsche Teekenmaatschappij, wat gezien werd als een onderscheiding daar de ballotagecommissie zeer kritisch was. De jaarlijkse expositie van deze vereniging in de Haagse Academie had een internationale faam verkregen en bood een van de beste afzetmogelijkheden voor de aquarel. Arntzenius werd benoemd tot een vooraanstaand lid, de grootste eer die men hem heeft kunnen bewijzen. *“Om in den kring opgenomen te worden door mannen als Israëls, Willem Maris en Blommers had voor hem meer betekenis dan alle mogelijke medajes en getuigenschappen”*, aldus criticus P.A. Haaxman.

Arntzenius werd gewaardeerd om zijn uitmuntende aquarellen en zijn oog voor kwaliteit en werd regelmatig door verzamelaars geraadpleegd bij hun aankopen. Ook Hendrik Willem Mesdag kon zijn werk zeer appreciëren, zo kocht hij in het eerste jaar van Arntzenius' lidmaatschap al een aquarel van zijn hand op de jaarlijkse tentoonstelling.

De aquarellen van Arntzenius vonden onder het kunstminnend publiek veel waardering. In de correspondentie die zijn oudste dochter bewaarde, bevond zich een envelop waarop met een achteloos, groot handschrift in potlood staat: *“f 600 voor aquarel Arntzenius”*. In een ander handschrift staat erbij: *“Dit heeft Emma (koningin moeder) geschreven”*. Aan de keerzijde staat: *“ontv. Hand van H.M. de Koningin Moeder 10.4.14”*.

In zijn zelfportretten geeft Arntzenius zichzelf weer als een bon vivant, hij schilderde in losse toets, met flodderige kleren en een sigaret schuin in de mondhoek. Toch zijn dergelijke portretten eerder het resultaat van het gangbare beeld van de kunstenaar destijds, dan een afspiegeling van zijn eigen persoonlijkheid. Hij leidde niet het leven van een bohémien en zijn werken zijn dan ook ingetogener dan die van zijn tijdgenoten. Al in zijn tijd werden zijn schilderijen en aquarellen omschreven als een 'deugdelijke voortzetting van wat grotere ouderen als mooi bewezen'.

Arntzenius hield vele schetsboeken bij, waarin hij een visueel verslag deed van zijn oeuvre. Over deze schetsboeken schreef Haaxman: *“Als hij een aquarel of schilderij heeft voltooid en hij moet er van scheiden, dan werpt hij eerst in een schetsboek een vluchtige, maar rake memorie van het geval. Zoo bladerde ik in een schetsboek, dat als 't ware een korte inhoud is van zijn werken in de laatste jaren. Daar zag ik zijn fraaiste kijkjes in Den Haag, zijn mooiste Haringkades, strandgezichten met geestig getoetste damesfiguurtjes, studies van den Trekweg en het Kanaal, zijn slagersjongens, zijn teekening van het paleis in 't Noordeinde, die hij maakte voor het album dat de schilders van Pulchri H.M. de Koningin bij Haar huwelijk aanboden; daar passeerden mij de mooiste plekken van ons land, en ik zag de geestige contours van zijn beste portretten.”*

102

104

103

105

102

Louis Soenius

(Den Haag 1883 - 1956)

De Marekerk en Marebrug te Leiden

Gesigneerd en gedateerd 1931 r.o.

Olieverf op schilderskarton, 26.3 x 33.4 cm

€ 800 - 1.200

103

Jan Korthals

(Amsterdam 1916 - 1972)

Gezicht op de Amstel vanaf de Magere Brug, Amsterdam

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 80.3 x 120.4 cm

Herkomst:

Collectie Deloitte, Nederland

€ 2.000 - 3.000

104

Nicolaas Bastert

(Maarsseveen 1854 - Loenen aan de Vecht 1939)

Bloemen en bloesem

Gesigneerd r.o.

Gesigneerd en onduidelijk getiteld op resten etiket verso

Olieverf op doek op paneel, 30.5 x 45 cm

€ 800 - 1.200

105

Nicolaas Bastert

(Maarsseveen 1854 - Loenen aan de Vecht 1939)

Brug over de Vecht

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 35.4 x 57.9 cm

N.B.:

Voor een vergelijkbaar werk, zie *Brug over de Vecht bij Loenen aan de Vecht*, Veiling AAG, 14 december 2009, lot 50.

€ 1.000 - 1.500

106

Willem Gerard Hofker

(Den Haag 1902 - Amsterdam 1981)

Herengracht, hoek Leidsegracht

Gesigneerd en gedateerd 1955 r.o.

Olieverf op doek, 97.2 x 62.6 cm

Herkomst:

Bedrijfscollectie, Nederland

N.B.:

Waarschijnlijk betreft het hier het gelijknamige schilderij vermeld onder nr. 743 in B. Carpenter, *Willem Hofker - Schilder van Bali*, Pictures Publishers, Wijk en Aalburg, 1993, pag. 207.

€ 2.000 - 3.000

107

108

109

110

107

David Schulman

(Hilversum 1881 - Laren (NH) 1966)

"Het IJ Amsterdam"

Gesigneerd l.o.

Gesigneerd en getiteld op spieraam

Olieverf op doek, 47,8 x 75,2 cm

€ 1.000 - 2.000

108

Gerard Delfgaauw

(Monster 1882 - Rijswijk 1947)

Bedrijvigheid in de haven

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek, 40,4 x 80,6 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Het Oog, Utrecht (incl. originele aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

109

Gerard Arij Ludvig Munthe

(Düsseldorf 1875 - Leiden 1927)

Het lossen van de bomschuit bij laagtij

Gesigneerd en gedateerd 1913 r.o.

Olieverf op doek, 68 x 101 cm

€ 1.000 - 2.000

110

Gerbrand Frederik van Schagen

(Den Haag 1880 - Laren (NH) 1968)

Gezicht op de Brouwersgracht ter hoogte van de Herengracht, Amsterdam

Gesigneerd en gedateerd 1967 l.o.

Olieverf op doek, 60,6 x 100,8 cm

€ 1.500 - 2.500

111

111

Johan Hendrik van Mastenbroek

(Rotterdam 1875 - 1945)

"Broek in Waterland tijdens de overstroming in 1916"

Gesigneerd en gedateerd 1916 l.o.

Gesigneerd, getiteld en gedateerd op etiketten op spieraam

Olieverf op doek, 70.5 x 130.3 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Leslie Smith, Den Haag

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

P. van Beveren e.a., *Johan Hendrik van Mastenbroek. Impressionist in de nieuwe tijd*, Scriptum Art, Schiedam, 2005, pag. 115 (afb.)

Tentoonstelling:

Kunsthall, Rotterdam, *Johan Hendrik van Mastenbroek (1875-1945)*.*Impressionist in de nieuwe tijd*, 2005

N.B.:

Na de overstroming van Broek en Waterland in het jaar 1916 vervaardigde Van Mastenbroek enkele tekeningen welke hij liet uitbrengen op prentbriefkaarten. De opbrengsten hiervan kwamen ten goede aan de slachtoffers. Zo ook het hier aangeboden werk, welke hij in 1918 verkocht voor fl. 20.000 ten bate van de getroffenen van de overstroming.

€ 15.000 - 25.000

Schiphol Excellence The art Of fine Parking

U vliegt vanaf Schiphol voor een belangrijke deal, of een kennismaking waar potentie in zit. Onderweg bent u er mentaal al mee bezig. Het laatste wat u wilt, is dat uw gedachten onderbroken worden door allerlei afleidingen. Schiphol Excellence Parking zorgt ervoor dat uw reis sereen van start gaat.

U merkt het al bij aankomst. U rijdt zonder oponthoud vanaf de snelweg Schiphol Excellence Parking in, via de korte aanrijroute. De Free Space Signalering leidt u direct naar een vrije plek in de verzorgde en beveiligde garage met 400 zeer ruime parkeerplaatsen. U kunt eerst nog in alle rust gebruik maken van de werkplekken in de wachtruimte, die voorzien is van gratis wifi en vluchtinformatie. Vanuit de wachtruimte loopt u vervolgens direct de terminal in.

Zo kunt u zich bezig houden met het doel van uw reis, zonder onnodige drukte. Want soms zit het mooie van kunst in de afwezigheid van details.

AAG

Arts & Antiques Group

Gespecialiseerd in het veilen van Kunst, Antiek & Wijnen

Amsterdam | Lekstraat 63, 1079 EM | T: +31-20-3012950 | F: +31-20-3012960

Genève | Rue du Rhône 59-I, CH-1204 | T: +41-22-3103332 | F: +41-22-3120203

Jakarta | Jl. Pasuruan no. 9, 10310 | T: +62-21-3158636 | F: +62-21-39899533

Singapore | 30 Bideford Road # 03-02, 229922 | T: +65-67-372130 | F: +65-67-371859

info@veilinghuisaag.com | www.veilinghuisaag.com

ROUTEBESCHRIJVING

Met de auto vanuit de richting Den Haag

Afslag RAI (S109) - voor de RAI op het Europaplein rechts de Kennedylaan in, derde stoplicht links, derde zijstraat links, de Lekstraat inrijden, links op de tweede hoek

Met de auto vanuit de richting Utrecht

Afslag Centrum (S110) - over de Kennedylaan de Rijnstraat in, derde zijstraat links, de Lekstraat inrijden, links op de tweede hoek

Met het openbaar vervoer

Vanaf station RAI met bus 62 en tramlijn 4, halte Waalstraat
Vanaf station Amstel met bus 62, 65 en tramlijn 12, halte Victorieplein
Vanaf het centrum met tramlijn 4, halte Victorieplein

Binnen de directe omgeving van het pand is (betaald) parkeren geen probleem

VEILINGSHEMA NOVEMBER - DECEMBER 2015

Maandag 16 november
**19^e EEUWSE SCHILDERIJEN
& EEN COLLECTIE WERKEN DOOR OUDE MEESTERS**
Kijkdagen: vrijdag 13 t/m zondag 15 november

Zaterdag 21 november
MODERN & CONTEMPORARY ART in SINGAPORE
Kijkdagen: vrijdag 20 & zaterdag 21 november

Maandag 30 november
MODERNE & HEDENDAAGSE KUNST
Kijkdagen: vrijdag 27 t/m zondag 29 november

Zondag 13 december
FINE & RARE WINES @ DAUPHINE
Proeven: zondag 13 december

Maandag 14 december
THE WINTER SALE
Kijkdagen: vrijdag 11 t/m zondag 13 december

Voor meer informatie, bezoek onze website:

WWW.VEILINGHUISAAG.COM

SOTHYS

PARIS

Wanneer de
wetenschap de
zintuigen wekt

Sothys, topklasse in professionele huidverzorging, gekozen door meer dan 15.000 instituten en wellnesscentra in de wereld.
www.sothys.nl

Informatie: Sothys Nederland B.V.
tel.: 0348 - 554695 - fax: 0348 - 552073
e-mail: sothys@xs4all.nl

SECRETS
DESOTHYS

HOOGWAARDIG SENSORIEEL
PROGRAMMA DAT VEROUDERING
TEGENGAAT VOOR GEZICHT
EN LICHAAM.

De Soin Excellence Secrets de Sothys® is een luxe voor de zintuigen en de meest perfecte behandeling. Een combinatie van delicate texturen en de exclusieve magemethode Digi-Esthétique® van Sothys biedt een gevoel van absolute ontspanning. Lichaam en geest worden in deze globale sensoriele anti-rimpelmethode samengebracht. Anti-rimpelformules die ultrahoge prestaties leveren met geïntegreerd Tex-Oe®, een stressbestrijdend actief bestanddeel bij uitstek.

Sérum global anti-âge desstressant.

Een concentraat van actieve doelgerichte bestanddelen, dat de natuurlijke exfoliatie van de huid opnieuw in gang zet, de celvoeding optimaliseert en het neuroculane systeem beschermt.

CHRISTIAAN VAN DER KLAAUW®

ASTRONOMICAL WATCHES

CK REAL MOON 1980

ASTRONOMY, TIME IN ITS PUREST FORM.

Astronomie, de basis van tijd zoals we die nu kennen. Dit fascinerende gegeven vormt dé inspiratiebron van Christiaan van der Klaauw.

Met de 'Real Moon 1980' presenteert Christiaan van der Klaauw één van de mooiste en meest interessante horloges van dit moment.

Het jaartal verwijst naar de beroemde klok die hij in 1980 maakte. In dit meesterwerk was een prachtige miniatuurmaan verwerkt.

Deze schitterende complicatie is nu terug te vinden in de 'Real Moon 1980' en geeft de werkelijke maanfase weer.

Absoluut uniek is de complicatie waarbij de declinatie van de zon door de verticale beweging van het beeldmerk wordt weergegeven.

DE ASTRONOMISCHE HORLOGES VAN CHRISTIAAN VAN DER KLAAUW ZIJN ALLEEN VERKRIJGBAAR BIJ GESELECTEERDE DEALERS.

RAADPLEEG VOOR VERKOOPADRESSEN WWW.KLAAUW.COM OF BEL 0513 - 624 906.

ALGEMENE VEILINGVOORWAARDEN

Deze voorwaarden zijn van toepassing op alle veilingen van ARTS & ANTIQUES GROUP v/h Glerum Kunst- en Antiekveilingen B.V. (hierna 'AAG' genoemd). Een ieder die aan de veiling deelneemt, geeft daarmee te kennen dat hij de toepasselijkheid van deze voorwaarden aanvaardt. De toepasselijkheid van deze voorwaarden wordt bij aanvang van de veiling aan de deelnemer kenbaar gemaakt.

In deze algemene veilingvoorwaarden wordt verstaan onder:

- a. Veiling: de verkoop bij opbod van de kavel in het openbaar;
  - b. Kavel: de roerende zaak of samenstelling van roerende zaken onder één nummer geveild;
  - c. Bod: door eenieder op een in de veiling aangeboden kavel geboden bedrag;
  - d. Bieder: degene die in de veiling een bod uitbrengt;
  - e. Koper: deieder, aan wie een kavel wordt toegewezen;
  - f. Toewijzing: de verklaring van de veilingmeester waardoor een bod wordt geaccepteerd en waardoor de koopovereenkomst tussen de inzender en de koper tot stand komt;
  - g. Inzender: degene die aan AAG de kavel ter veiling heeft aangeboden;
  - h. hamerprijs: bedrag waarvoor de kavel door de veilingmeester aan de koper is toegewezen;
  - i. Koopprijs: hamerprijs vermeerderd met een toeslag terzake van opgeld en BTW en, indien van toepassing, met verschuldigd volgrecht. Afhankelijk van de hoogte van het hamerbedrag wordt aan de koper opgeld in rekening gebracht als volgt:

Tot € 20.000	29,6% (incl. 21% BTW)
€ 20.001 - € 200.000	25% (incl. 21% BTW)
Vanaf € 200.001	20% (incl. 21% BTW)
- In het opgeld is de daarover verschuldigde BTW verrekend.

ARTIKEL 1

1. Elk bod is onvoorwaardelijk en onherroepelijk.
2. Degene, die ter veiling een bod uitbrengt, wordt aangemerkt alsieder, ook als hij verklaart niet voor zichzelf te hebben geboden.
3. Indien een koper heeft geboden op last of voor rekening en risico van één of meerdere anderen is of zijn deze naast de koper hoofdelijk verbonden voor de op koper krachtens deze veilingvoorwaarden rustende verplichtingen.

ARTIKEL 2

1. AAG is gerechtigd de volgorde van de te veilen kavels te wijzigen, kavels samen te voegen dan wel te splitsen, één of meerdere kavels uit de veiling te nemen en tijdens de veiling over de kavels aanvullende of afwijkende informatie te verschaffen.
2. De veiling geschiedt in door de veilingmeester aan te geven steeds hogere biedstappen; door het uitbrengen van biedingen wordt het laatste bod automatisch verhoogd tot de volgende biedstap.
3. De veilingmeester heeft het recht, zonder opgave van redenen een bod niet als zodanig te erkennen en het bieden te doen voortgaan.
4. De veilingmeester is gerechtigd namens niet bij de veiling aanwezige gegadigden biedingen uit te brengen.
5. Het oordeel van de veilingmeester omtrent alles wat zich tijdens de veiling voordoet en omtrent de uitleg of toepassing van de Algemene Veilingvoorwaarden tijdens de zitting is - bij wijze van bindend advies - beslissend.

ARTIKEL 3

1. AAG staat er voor in, dat behoudens nadrukkelijke vermelding tijdens de

- veiling, elke kavel overeenstemt met de beschrijving ervan in de catalogus.
2. Koper is gerechtigd ontbinding van de koop te vorderen en heeft recht op restitutie van de koopprijs, indien hij binnen 30 (dertig) dagen na de veiling deugdelijk aantoonde dat de kavel zo ernstige gebreken vertoonde of de verstrekte omschrijving zodanig onjuist is, dat indien deze gebreken of de onjuiste omschrijving aan de koper op het ogenblik van de veiling bekend waren geweest, hij van de koop zou hebben afgezien of slechts tegen een aanmerkelijk lagere prijs zou hebben gekocht.
3. Koper heeft voormeld recht niet indien het gebrek of de onjuistheid van de beschrijving tijdens de veiling is kenbaar gemaakt of na het moment van toewijzing is ontstaan.

ARTIKEL 4

1. Een kavel wordt verkocht en gaat over op de koper in de toestand waarin de kavel zich bevindt op het tijdstip van toewijzing.
2. Vanaf het moment van toewijzing is de kavel onmiddellijk en geheel voor rekening en risico van de koper.

ARTIKEL 5

1. De levering van de kavel aan de koper of diens gemachtigde vindt plaats nadat AAG de koopprijs heeft ontvangen.
2. De koopprijs dient uiterlijk binnen drie dagen na de veiling aan AAG te zijn voldaan, bij gebreke waarvan de koper vergoeding is verschuldigd van de kosten van vervoer, opslag en verzekering, benevens een rente, gelijk aan de wettelijke rente. Deze rente wordt berekend vanaf de datum der veiling tot de dag der algehele voldoening.
3. AAG heeft het recht om verkochte, niet afgehaalde goederen na vijf werkdagen op kosten van de koper in opslag te geven.
4. Indien de koper 30 (dertig) dagen na de veiling de koopprijs niet of niet volledig heeft voldaan, is hij in gebreke en is AAG gerechtigd onmiddellijk invorderingsmaatregelen te treffen, dan wel de koopovereenkomst als ontbonden te beschouwen en de kavel, hetzij openbaar, hetzij onderhands te verkopen.
5. De nalatige koper is aansprakelijk voor de door AAG tengevolge van de ontbinding en verkoop als hiervoor bedoeld geleden schade en heeft nimmer aanspraak op een meerprijs uit zodanige verkoop.
6. Alle kosten die AAG redelijkerwijs heeft moeten maken terzake van het niet nakomen door koper van enige verplichting voortvloeiende uit deze voorwaarden zijn voor rekening van koper.

ARTIKEL 6

- BTW wordt met toepassing van de z.g. margeregeling slechts in rekening gebracht over het opgeld en eventuele overige kosten. In de koopprijs zoals bedoeld in deze voorwaarden is BTW over het opgeld reeds inbegrepen. Kopers die daarvoor in aanmerking komen kunnen verzoeken ook de hamerprijs in de heffing van BTW te betrekken. Bij de kavels, die ter veiling zijn ingevoerd in de Europese Unie, wordt de hamerprijs steeds in de heffing van BTW betrokken; de betreffende kavels zijn in de veilingcatalogus aangeduid met (*).

ARTIKEL 7

1. Op de rechtsbetrekking tussen de koper(s) en AAG is Nederlands recht van toepassing.
2. Bij verschillen tussen de Nederlandse tekst en enige buitenlandse vertalingen van deze voorwaarden of van de veilingcatalogus is de Nederlandse tekst beslissend.

Veilinghuis AAG is een door de Federatie van Taxateurs, Makelaars en Veilinghouders geregistreerd veilingbedrijf.

Deze voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam met ingang van 9 januari 2004 onder nr.: 27127302

